

SLUŽBENE NOVINE

LONDON, 18. juna 1942 god.

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

RATNO
IZDANJE

Broj 7

OPROBANI I VERNI SAVEZNICI

VELIKA BRITANIJA I JUGOSLAVIJA

NAJPOZVANIJIM IZJAVAAMA PRILIKOM PREDAJE AKREDITIVA PRVOG BRITANSKOG AMBASADORA NA NASEM DVORU ISPOLJILA SE BLISKOST I TRAJNOST OPROBANOGLI SAVESA IZMEDJU VELIKE BRITANIJE I NASE KRALJEVINE I ĆVRSTA RESENOST OBEJU SAVEZNICA DA IZVOJUJU ZAJEDNICKU POBEDU I DA NAJBLIZE SARADJUJU NA ORGANIZOVANJU I ODRZANJU BUDUCEG MIRA U EVROPI.

TRUE AND TESTED ALLIES

Odnosi izmedju naše Kraljevine i Velike Britanije bili su stalno prožeti poverenjem i prijateljstvom. U prošlom svetskom ratu oni su bili našli izraza u britansko-srpskom savezništvu i bratstvu po oružju. Sadašnji rat je te odnose prijateljstva i savezništva, i to posle 27 marta i pod vladavinom Kralja Petra II, razvio do najvišega stepena. Jedan izraz takvog stanja britansko-jugoslovenskih odnosa bila je skorašnja odluka britanske vlade da svoje poslanstvo na našem Dvoru podigne na stepen ambasade, kao znak najdubljega divljenja cele Britanske Imperije prema junačkom otporu našeg naroda protiv brutalnih napadačkih sile i punog pouzdanja u skoro oslobođenje Jugoslavije i njenu buduću značajnu ulogu u stvaranju i organizovanju nove Evrope. Pozdravni govor prvog britanskog ambasadora i odgovor Nj. V. Kralja obeležavaju punom jasnoćom tu novu etapu čvrstog i bliskog savezništva Velike Britanije i Jugoslavije i povezanost naših sudbina u sadašnjosti i budućnosti.

The relations between our country and Great Britain were always inspired by confidence and friendship. In the First World War these relations found expression in an alliance and a brotherhood in arms. The present War has strengthened these ties of friendship and alliance, especially after March 27, 1941, under the rule of King Peter II, to an extent unparalleled in our history. One expression of these British-Yugoslav relations was the recent decision of the British Government to raise the status of His Britannic Majesty's Mission to Yugoslavia to that of an Embassy as a mark "of the intense admiration felt in this country and in the whole British Empire for the heroic resistance to the forces of brutal aggression which is still being maintained" by our people, and as a symbol of complete confidence in the coming liberation of Yugoslavia and the significant part she is to play in the creation and organisation of a new Europe.

The speech which Mr. Rendell delivered on the occasion of presenting his Letters of Credence as the first British Ambassador to Yugoslavia and the reply of H.M. King Peter II mark very clearly this new stage in the close and trusty alliance between Great Britain and Yugoslavia, and our common destiny now and in the future.

REČI NJ. V. KRALJA PETRA II

Odgovor na pozdravni govor prvog britanskog ambasadora

"Ja osećam duboko zadovoljstvo i posebnu radost što vidim Vašu Ekselenciju kao prvog britanskog ambasadora u Jugoslaviji.

"Dok ste Vi, Ekselencijo, podizanje misije Njegovog Britanskog Veličanstva kod Mene na stepen ambasade prikazali da simbolično izražava divljenje Vaše zemlje i cele Britanske Imperije prema junačkom otporu jugoslovenskog naroda pod neposrednom komandom generala Draže Mihailovića protiv sila brutalne agresije, koji se otpor i dalje nastavlja, Ja, sa Svoje strane, podižući jugoslovensko predstavništvo u Velikoj Britaniji na stepen ambasade, u ovom svečanom aktu vidim na prvom mestu naše priznanje slavnim narodima Britanske Imperije na tako velikim žrtvama kako u krvi, tako i drugim načinima, koje sada podnose za oslobođenje Moje mučeničke zemlje i drugih porobljenih naroda u celoj Evropi ispod jarma najstrašnijeg neprijatelja koga je ikad ljudski rod poznavao.

"Zahvaljujući baš toj napravljenoj zamisli i najvećoj hrabrosti koju pokazuju vaši narodi u njenom ostvarivanju, mi možemo sa najvećim pouzdanjem gledati na nastupajuće oslobođenje i skoru potpunu obnovu, na pravom mestu koje joj u evropskoj porodici naroda pripada, nacionalne i demokratske Jugoslavije, napredne i ujedinjene pod Mojim Krunom.

"Borba koju naša dva naroda ponovo zajednički vode protiv istog varvarskog zavojevača u toku života jedne jedine generacije, pokazuje Mi na najizrazitijim i nepobitan način, da su naše budućnosti, u najkritičnijim trenucima našeg postojanja kao naroda i kao država, jedne iste i zajedničke.

"Ne sumnjam, Ekselencijo, da ćete u ovoj novoj misiji koju Vam je poverio Vaš milostivi Suveren i Moj ljubljeni brat i rođak, pojačati još više tesne veze prijateljstva koje vezuju naša dva saveznička naroda, kao što ste to činili i u prošlosti.

"Na isti način Ja ne sumnjam da će ovaj savez da se produži posle naše zajedničke pobede, dugo u mirnoj budućnosti, na našu obostranu korist.

"To je Moja najiskrenija želja i to je najbolje shvaćeni interes Jugoslavije."

NJ. V. KRALJ ĐORDJE VI

SVEĆANA PREDAJA AKREDITIVA BRITANSKOG AMBASADORA G. RENDELA

15. juna t.g. u 12 i po časova Nj. V. Kralj Petar II primio je u svečanu audienciju dosadašnjeg britanskog poslanika na našem Dvoru g. George Rendella, koga je Kralj Velike Britanije naime-novao za prvog britanskog ambasadora na našem Dvoru posle odluke britanske vlade da se, u znak posebnog priznanja prema našoj zemlji, dotadašnje britansko poslanstvo podigne na stepen ambasade.

Nekoliko minuta pred ovu svečanu audienciju, britanski ambasador g. Rendell prispeo je u kraljevsku londonsku rezidenciju u Upper Grosvenor Street sa šefom protokola g. dr. Dušanom Marinovićem. Na ulazu u dvorskiju zgradu ambasadora g. Rendella sacekali su adjutanti Nj. V. Kralja major g. Vlastimir Roždjalovski i major g. Svetislav Vohoska.

Nj. V. Kralj Petar II primio je ambasadora g. Rendella u velikoj dvorani. Ovoj svečanoj audienciji, prilikom koje je izvršen čin predaje akreditiva prvog britanskog ambasadora na našem Dvoru, prisustvovali su: pretsednik Kraljevske vlade g. Slobodan Jovanović, ministar inostranih poslova g. dr. Momčilo Ninčić, ministar Dvora g. Radoje Knežević i zastupnik prvog adjutanta Nj. V. Kralja major g. Danilo Zobenica.

Predajući svoja akreditivna pisma, ambasador g. Rendell održao je sledeći pozdravni govor:

"Vaše Veličanstvo,

"Smatram za veliku čast i narbočito zadovoljstvo da Vam podnesem pisma svog Suverena, Kralja, kojim me akredituje kod Vas kao prvog britanskog ambasadora u Jugoslaviji.

"Podizanje predstavništva Njegovog Veličanstva na stepen ambasade simbolični je gest kojim se želi izraziti najdublje divljenje koje Britanija i cela Britanska Imperija osećaju — kao u stvari i sve slobodne zemlje sveta — prema junačkom otporu protiv brutalnih napadačkih sile naroda Vašeg Veličanstva i jugoslovenske rodoljubive vojske, koja se i dalje borila na tlu Jugoslavije pod komandom Vašeg ministra vojske generala Draže Mihailovića. Isto tako ovo olicava i puno pouzdanje koje osećamo u skoro oslobođenje Vaše zemlje, u povratak Vašeg Veličanstva u Svoju Kraljevinu iz Svoga sadašnjeg izgnanstva, kao i u skoru obnovu, na pravom mestu koje joj pripada u porodici evropskih naroda, slobodne Jugoslavije, ujedinjene pod Mojom Krunom.

"Izražavajući Vašem Veličanstvu ova osećanja, ja želim da Vam istovremeno ispoštujem izraze dubokih

simpatija koje u Britaniji postoje prema strašnim patnjama Vašeg naroda u svima krajevima Vaše zemlje pod užasnom tiranijom varvarskog zavojevača. Mi smo dobro upoznati sa divljačkim i sistematskim proganjanjem koje Jugoslavija podnosi, i ti zločini neće biti olako zaboravljeni. Ova simpatija prema patnjama Vašeg naroda, još će više, ako je to moguće, pojačati našu odlučnost da saradjujemo sa Vama i Vašom vladom i narodom, na sve moguće načine, u cilju ostvarenja zajedničke pobede u velikoj borbi u kojoj učimaju učešće obe naše zemlje protiv sila zla.

"Nije potrebno da još jednom uveravam Vaše Veličanstvo da ću, u visokoj misiji koju mi je poverena, uvek nastojati, kao što sam i u prošlosti nastojavao, da još više pojačam veze tesnog prijateljstva koje su postojale izmedju naša dva saveznička naroda. Ja sam uveren da će ovaj savez i duh tesne saradnje i uzajamnog razumevanja produžiti da i dalje inspiriše naše medjusobne odnose, ne samo u toku sadašnje borbe, već i dugotrajan mir u mirnijoj budućnosti koja će, kako se pouzdano nadamo, nastupiti posle naše zajedničke pobede.

Na ovaj pozdravni govor ambasadora g. Rendella Nj. V. Kralj odgovorio je Svojim gore navedenim govorom.

MANIFESTACIJE BRITANSKOG NARODA ZA JUGOSLAVIJU

UDEO NJ. V. KRALJICE MARIJE U PROPAGIRANJU NAŠE NACIONALNE STVARI

Spontano i oduševljeno, narod Velike Britanije, u raznim mjestima krajnjim, manifestuje svoje iskreno prijateljstvo i priznanje prema Jugoslaviji. Naravito se svuda izražava divljenje prema partizanima i živjama koje je naš narod poslao i podnosi u borbi za svoju nezavisnost i za pobjedu nad silama ratnika i mirača. Ovi domovi se na prvo mjesto stavlja herojska dela Draže Mihailovića i njegovih boraca. Posebno značajne bile su takve manifestacije priredjene u Kembridžu i Bedfordu gde su održane sjajne uspele jugoslovenske nedelje. I na jednom i na drugom mjestu Nj. V. Kraljice Marija cini u okviru široko rasgranate svoje lične delatnosti i istrajnog zalaganja za što uspešnije prezentiranje naše slike nacionalne stvari pred očima naroda Velike Britanije, unoseći u tu delatnost i svoj ugled i popularnost kao pramuka Kraljice Viktorije, kao udova blaženopodobnog Vitoškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja i kao mati Kralja Petra II.

Donosimo u celini govor koje je Nj. V. Kraljica Marija održala 10 i 12.00 u Bedfordu.

GOVOR NJENOG VELIČANSTVA
KRALJICE MARIJE

Njeno Veličanstvo Kraljica Marija održala je u sredu 10. juna 1942. u Bedfordu sledeći govor povodom otvaranja Jugoslovenske nedelje.

"Misao da se u Bedfordu priredi jedna nedelja u čast i slavu Jugoslavije odgovara dubokim i trajnim osjećjima engleskog naroda prema narodu Moje zemlje. Današnja manifestacija samo je jedan umetnički izraz te Vaše simpatije.

"Već u prošlom velikom ratu (za koji se verovalo da će biti poslednji krvavi obračun između naroda, a koji je, avaj, izgleda bio samo uvod u današnje hrvanje) pokazalo se koliko ovaj plemeniti narod saoseća sa tudim patnjama uopće, a naročito sa stradanjima jednog naroda koji je pre četvrt veka morao da se lati puške da brani svoju nezavisnost i svoje shvatnje o jednom slobodnom svetu.

"Malena Srbija od pre nepunih 30 godina bila je tek izšla iz tzv. balkanskih rata, pobednički vodenih protiv sultanske Turske. Još se nije bila oporavila od istekle krvi, a postala je žrtvom napada od strane Austro-Ugarske. Piemoni svih Jugoslovena, Srbija je tada preko svog Narodnog predstavništva objavila svetu da će borbu izdržati do kraja i da oružje neće položiti dokle god se ne ujedini sa svojom braćom Hrvatima i Slovincima, koji su stotečima podnosi austro-ugarski jaram.

"Ta borba bila je teška. U borbama se odolevalo. Ali je našao jedan neprijatelj protiv koga junačko srce nije moglo ništa; pojavila se bolest pegavi tifus, i on je počeo da kosi i odnosi cvet našeg naroda i naše vojske. Skoro četiri godine već u ratnim naprima, malena Srbija bila je ostala bez medikamenta, bez lekara, bez bolničara. Dovoljan je bio samo jedan apel, i iz sredine francuske nacije, a naročito sa ovih Vaših ostrya—koja ne znaće samo danas spasenje čovečanstvu—pohrile su stotine i stotine ljudi i žena, da kao lekari i kao bolničari pomognu jednom teško bolesnom narodu. U našim varošicama i našim selima još se pamte i pominju da su hvaljivacima vaši sugrađani koji su nam došli tada kao misionari.

"Ova današnja umetnička priredba, tako savršeno uspela, čini nas Jugoslovane i tužnim jer, kontrastom, misao nam ide u našu zemlju, gde je danas svaka pesma i svaka svirka zamukla, pošto je surovi osvajajući čitave krajeve pretvorio u groblja. Ali mi smo sigurni da će se u našoj oslobođenoj zemlji opet propevati. I tada će još jednom narod, po izlasku iz teške more u kojoj je sad, sa hvaljivošću čuti da su Vaše simpatije za naš jugoslovenski svet bile i u ovome ratu isto toliko delatne kao i pre više od dve decenije."

DRUGI GOVOR NJENOG
VELIČANSTVA KRALJICE MARIJE

Njeno Veličanstvo Kraljica Marija održala je, u okviru Jugoslovenske nedelje u Bedfordu, sledeći Svoj drugi govor u Rotary Klubu u Bedfordu u petak 12. juna 1942.

"Vama je svima poznato kakav je bio stav Jugoslavije kad je pre nešto više od godine dana imala da opredi svoje mesto u međunarodnoj zajednici. Između sveta koji pretstavljaju sile Osvinje i sveta čije je ideale prosloga proteže aktivno s oružjem u ruci branila samo Velika Britanija—jugoslovenski narod se nije premišljao. U kratkome sukobu sa nadmoćnom nemackom ratnom mašinom, koja nam je glavni udarac zadala sa bugarske teritorije, Jugoslavija je podlegla i trenutno izgubila svoju teritoriju. Ali narod nije izgubio i svoj duh: on tu borbu produžava po našim ponosnim gorama, iz dana u dan, pod voćtvom hrabrog generala Draze Mihailovića, čvrsto uveren u pobjedu zajedničke stvari i u vaskrs svoje slobode i nezavisnosti.

"Ovom prilikom ja bih želela da Vam izložim stanje u kome se nalazi vojnički zapovedništvo, ali nepokoren Jugoslavija, prema podacima koje o tome imamo sa raznih strana.

"Kad je jugoslovenska teritorija prošle godine bila potpuno okupirana od strane Nemaca i Italijana, Madjara i Bugara, sile Osvinje privele su u delo ranije napravljeni plan o rasparčavanju Jugoslavije. U deobi plena učestvovali su svi napadači, pod vrhovnim voćtvom Rajha.

"Oblast Slovenije, najseverniji kraj naše zemlje, podjeljena je između Tigra i Šakala. Nemci su uzeli lavovski deo, i odmah pregrli da čitave delove očiste i od slovenačkog života i od svega što bi potsećalo na činjenicu da to nije nemacka zemlja. Izvršena je deportacija mnogih hiljada ljudi, žena i dece; trpani su u vagone za stoku, sa boščicom od nekoliko kilograma i prebacivani bilo u Poljsku, bilo u Srbiju. Elementar prebačen u Srbiju bio je britanski dočekan od Srba i njegova je bila ublažena koliko god je to i bilo

moguće; ali je sudbina onih koji su prebačeni u Poljsku strašna i potpuno slična sudbini koju su pod nemackom vlašću u Poljskoj doživeli Jevreji. Prethodno su svi deportirani morali potpisati izjave kojima se održuju svoga imanja u korist Rajha. Jedan nezapaženi teror razvio se nad glavama Slovenaca koji su ostali za sad još na zemljištu svojih preotac. Deo Slovenije koji je potpao pod Italiju, iako na njega nije primjenjen onako surov sistem deportacije kao što su to učinili Nemci, tripi neprekidna teška nasilja: niko nije siguran za svoj život ni za svoju imovinu. U kuće Slovenaca uselile su se porodice zavojevača, koje bi u slučaju svoje pobeđe—Osovina htela tu trajno da zadrži, te da toj čisto slovenačkoj oblasti silom prida svoje tudjinsko obeležje.

"Dok je Slovenija naprsto podjeljena nadvoje i anektirana Italiji, odnago Rajhu, dotle je od jednog drugog dela Jugoslavije stvorena tako zvana Nezavisna Država Hrvatska, sa središtem u Zagrebu. Njen osnivač i nominalni šef je vodja čuvene terorističke organizacije, Pavelić, čovek koji je sa Mussolinijem pripremio i izveo ubistvo Kralja Aleksandra u Marseju i osudjen zbog razbojništva na smrt od strane francuskih sudova. Sa svojom organizacijom ubica, tako zv. ustašima on danas upravlja jednim delom Jugoslavije. Njegova Nezavisna Država Hrvatska formalno predstavlja jedan međunarodni subjekt: ima obeležene granice, ima svoj novac, svoju vojsku, diplomatska predstavništva u Evropi; ona objavljuje rat Velikoj Britaniji i Americi, šalje svoje pukove u borbu protiv ruske vojske; ta država ima čak i svoga Kralja, jednog princa iz Savojske kuće. Ali je stvarni gospodar te marionetske države Himmler sa svojim Gestapom, isto onoliko potpuno koliko i u ostalim delovima Jugoslavije. Ostonjen na najlošije i najpokvarenije elemente, Pavelić je, odmah pošto su ga neprijatelji njegove zemlje doveli na vlast, počeo da sprovodi politiku sistematskog istrebljivanja Srba koji su imali nesreću da budu obuhvaćeni granicama te njegove države. U želji da što jači ponor iskopa izmetnuti Srba i Hrvata, i time oteža njihov zajednički život u sutrašnjoj obnovljenoj Jugoslaviji, Pavelić je sa svojim ustašama uništilo na zverski način stotine hiljada ljudi, žena i dece, čiji se zločin sastoji u tome što su Srbi i druge vere. Pavelićeva Nezavisna Hrvatska je model jedne gangsterske države, u malome onakva kako novi evropski poredak zamišlja Gestapo.

"Pored te Nezavisne Države Hrvatske, kojoj je Osovina designirala jednog italijanskog princa za kralja, na teritoriji Jugoslavije stvorena je još jedna država, pod italijanskim protektoratom: to je Crna Gora. Toj državi Osovina nikako ne može da nadje kralja, Savojsku Kuću, koja je dala za hrvatski presto svoga člana Dušku od Spoleta—nema volje da još jednog svog člana učini kraljem bez zemlje, i odbila je sugestiju da za kralja Crne Gore označi jednog svog člana; knez Mihailo Petrović Njegoš, potomak nekadašnje autohtone crnogorske dinastije, bez premišljanja je odbio ponudjenu crnogorskiju krunu, jer ostaje veran svojoj velikoj otadžbini Jugoslaviji i zakletvi koju je položio dinastiji Karadjordjevića. Crna Gora je već više od godinu dana u stanju otvorene pobune i vlast okupatorske fašističke vojske, nesigurna je u toj meri, da je italijanska Vojska komanda bila primorana da u nekoliko navrata šalje kaznene ekspedicije radi uspostavljanja reda. Mussolinijeve trupe pretrpele su znatne gubitke i uspele da se održe samo u nekoliko gradica; ali je oblast Crne Gore, tuga bedema slobode, praktično pod vlašću nacionalnih jugoslovenskih elemenata.

"Italija je pripojeno i jugoslovensko jadransko primorje, Dalmacija, čije su obale poznate turistima celoga sveta. U toj pokrajini italijanski element predstavlja je jednu isčeščavajuću manjinu. Pored svih napora koje danas čine Italijani, goneći narod i zatvarajući škole, Dalmacija nikad neće izgubiti svoje nacionalno hrvatsko i srpsko obeležje.

"Znatne oblasti jugoslovenske teritorije drže pod svojom vlašću Bugari. Njihove trupe okupirale su jedan deo centralne Srbije i najveći deo Južne Srbije sa Skopljem,—Vardarsku Dolinu, kćemu srpskog naroda i kolevku srpske države od prvih vekova njenog opstanka. To je Bugarima plata za izdajstvo učinjeno prema saveznicima i prema Jugoslaviji, sa kojom je Bugarska slobodnim pristankom bila vezana paktom o večnom miru i nemarušivom prijateljstvu. Bugarska teritorija poslužila je prošloga protečnog nemackog vojski kao baza za napad protiv Jugoslavije, na najosjetljivijem delu, a i sama bugarska vojska izvršila je akt neprijateljstva uprdom preko naših granica. Danas Bugari čine sve što je u njihovoj moći da tim krajevima namestiu svoje nacionalne obeležje, uništavajući bez skrapula kulturne spomenike i tragove koji govore o srpskoj prošlosti tih zemalja, masakrirajući ištašnute nacionalne ljudi, progoneći čitave porodice sa njihovih ognjišta, zatvarajući škole, gonići decu da uče bugarski jezik u bugarskim školama,—primjenjujući u svemu sistem koji sprovode Nemci o od njih okupiranoj Sloveniji. Slični Nemcima po svome mentalitetu, Bugari vrše strahovite represalije nad civilnim stanovništvom; tako su u okolini varoši Leskovca, "bez jednog napada na nekoliko bugarskih

NAJNOVIJI SNIMAK NJ. V. KRALJICE MARIJE.
Snimak je u jugoslovenskoj uniformi Crvenog kralja pošto se Nj. V. Kraljica Marija pozivavala i istraživo posvetila blagotvornom radu na očuvanju današnjih veoma značajnih zadataka našeg Urvjenog kralja.

vojnika, uništili ognjem tri sela, poklali prilikom celokupno civilno stanovništvo bez razlike na pol i uzrast. Ta zverstva naš narod oseća utoliko teže, što je kod Srba odavno bila razvijena tešnja da su Bugari postignu što tešnje ekonomsku i političku sliženje.

"Kao ni Bugarskoj, tako ni drugom jednom našem susedu, Madjarskoj, nije smetao pakt o prijateljstvu da nas mučki napadne u isti mrah kad su preko naših granica navalili Nemci. Madjarske trupe zauzele su tada i drže još i danas prostrane naše najplodnije zemlje oko reke Dunava i Tise. U stampi su već pre godinu dana objavljene neke fotografije zverstava koja su izvršili Madjari nad srpskim žitljem. Citave hiljade hiljada ljudi, žena i dece, čiji se zločin sastoji u tome što su Srbi i druge vere. Pavelićeva Nezavisna Hrvatska je model jedne gangsterske države, u malome onakva kako novi evropski poredak zamišlja Gestapo.

"Centralna Srbija, sa presionicom Beogradom, jeste tako zvana Okupirano područje. Na čelu Okupiranog područja stoji nemacki general, vojni zapovednik Srbije, a Gestapo tu vrši suverenu vlast. Od neprijatelja postavljena tako zv. Srpska vlast generala Nedića morala je biti nemocna da zaštiti Srbe od nesreća. U evropskom paklu Srbija prestavlja donjada i ljudskoga stradanja. Poznato je kako je divljacičkom napadu bio izložen otvoreni grad Beograd; u jutro 6. aprila Hitler je u svome besu htio da kazni to 'ognjište zaverenika' koji su se usudili da tiraniju Europe kažu jedno odlučno 'NE!', i bacio je hiljade tonu bombi na taj mrahni grad, uništivši oko 30.000 ljudskih života. Ali se to Okupirano područje ubrzno diglo na oružje. Organizovani u čete pod voćtvom elitnog oficira pokrovniku Draže Mihailoviću, koji nije htio da se pomiri sa porozom, vojnici i oficiri, sa onim mladim selenom koji je bio sposoban da nosi pušku, nastavili su rat protiv zavojevača, uništavajući njegove odrede, bacajući u vazduh slagalista muničije, rušeci mostove, kvarci zelježničke pruge. Cele jeseni i zime prošle godine, u vreme presudnih borbi na ruskom frontu, Nemci su morali da odvajaju i salju divizije u Srbiju da bi ugušili ustanak narodni. Tri kaznene ekspedicije nemacke vojske, od kojih je poslednja bila u decembru, pretrpele su u prah i pepeo mnoga sela i gradiće. Izvršeni su radi zastravljivanja užasni pokolji civilnog stanovništva u najvećim srpskim varošima. U Kragujevcu i u Kraljevu pokupljeno su deca iz skolskih klupa i izvedeno pred mitraljeze, da su slavno padnu kao deca jednog naroda koji hoće da živi slobodan ili da umre. Cela bogata i plodna oblast Mačve, sa svojim glavnim gradom Šapcem, 'srpskim Verdenom' iz prošloga rata, opipljavana je i satevrena tako divljacički, da i sami Nemci su u okupiranom području Srbije ne vole da se o tome piše i govori. Usled uništene žetve i pljake Nemaca u Srbiji je zavladala teška glad, narodito u većim gradovima. Pojavili su se mnogi slučajevi slapljenih deca usled nedovoljne ishrane i nestasice hrane sa vitamininima.

"Ali je moral naroda u Srbiji, i posle pretrpića užasa, na većoj visini nego ikada pre. Dostignut je tako jak stepen samopregora i nacionalne ekspansije da to potseći na zanos sa kojim su nevi hrišćanski mučenici išli u smrt. Samo, za rasliku, kod njih je taj zanos veoma horben. Zajednica postoji i stvorila je i temu solidarnosti svih izvršenih ljudi da se razni slojevi građanstva pomažu jednako.

kao da su svi članovi jedne iste porodice. Za taj visoki moral naroda posmatrači u mnogome pripisuju zaslugu našoj ženi i majci, i ja sam srećna što je moj sin Kralj Petar smatrao za dužnost da jugoslovenskoj ženi i majci oda u jednom govoru preko radija posebno priznanje za njeno učešće u današnjoj borbi.

"Danas je Jugoslavija—bez obzira na to pod vlašću kojega se neprijatelja nalazi—ujedinjena u ropstvu, u materijalnoj bedi, u krv koja se nestedeća prospava, u stradanjima svake vrste. To je zemlja naroda koji se ne miri sa sudbinom, koji se i sad bori po svojim planinama, zadajući neprijatelju i primajući i sam teške udarce. General Mihailović, simbol i organizator nacionalnoga otpora, čija se akcija sve više proteže iz Srbije na celu teritoriju Jugoslavije, morao je kao po nekoj neminojnosti izrasti iz toga zemljišta natopljene krvlju prolivenom za slobodu. Njegov duh—to je duh celoga naroda. Jednoj ženi streljan je sin u toku jedne zimušnje nemačke kaznene ekspedicije u Srbiju. Kad su je pre nekog vremena upitali: 'Sad kad je tvoj sin pao kao žrtva vašeg ludog srpskog otpora Trojnom paktu—reci nam je li trebalo činiti 27. mart?' ona je mirno odgovorila: 'To pitanje sebi nikada nisam postavila.' Taj mirni odgovor majke koja je ostala bez sina najbolje može da vam ocerta današnji duh moga naroda. Naše je mesto uvek bilo i biće uvek i ubuduće samo u kolu slobodnih naroda."

GRČKO-JUGOSLOVENSKA SARADNJA

NAŠ SPORAZUM JEZGRO BALKANSKE UNIJE

Predaja akreditiva novog grčkog poslanika i njegova prva izjava za našu javnost.

LONDON, 9.5.1942.

Danas u 12 i po časova Nj. V. Kralj Petar II primio je u svečanu audijenciju novog grčkog poslanika g. Krista Diamantopulosa, koji je tom prilikom predao Nj. V. Kralju svoja akreditivna pisma.

Nekoliko minutih pred ovu svečanu audijenciju, novi grčki poslanik g. Diamantopoulos prispeo je u kraljevnu londonsku rezidenciju u Upper Grosvenor Street. U njegovoju pratnji nalazio se šef protokola g. Dr. Marićević. Na ulazu u dvorskiju zgradu g. Diamantopulosa sačekali su adjutanti Nj. V. Kralja major g. Vlastimir Roždjalovski i major g. Svetislav Vohoska. Nj. V. Kralj primio je g. Diamantopulosa u velikoj dvorani. Ovoj svečanoj audijenciji, prilikom koje je izvršen čin predaje akreditiva novog grčkog poslanika na našem dvoru, prisustvovali su: ministar inostranih poslova g. Dr. Momčilo Ninčić, ministar Dvora g. Radoje Knežević i zastupnik prvog adjutanta Nj. V. Kralja major g. Danilo Zobenica.

Predaje akreditiva. S leva na desno: Poslanik g. Diamantopoulos, Nj. V. Kralj Petar II, Ministar inostranih poslova g. Dr. M. Ninčić, Ministar Dvora g. Radoje Knežević.

Novi poslanik Grčke na našem Dvoru g. K. Diamantopoulos rođen je 1893 i diplomata je od karijere. Deset godina službovao je kao sekretar grčkog poslanstva u Washington-u. Od 1931-1933 bio je savetnik poslanstva u Londonu. Zatim je od 1933-1937 bio generalni konsul u Aleksandriji. Za poslanika u Hagu postavljen je 1937 i ostao je tri godine na tom položaju. Od jula 1940 do juna 1941 bio je na položaju poslanika Grčke u Moskvi.

Predaje akreditivnih pisama novi grčki poslanik dao nam je sledeću izjavu za našu javnost:

"Istorijski je Grčkoj i Jugoslaviji dala takvu pouku da bismo bili pravi slepcii kada ne bi videli da za naše dve zemlje postoji samo jedna politika: politika tesne i stalne saradnje, kako u spoljnim odnosima tako i u pitanjima koja se specijalno tiču naše dve zemlje. Osnove te saradnje nalaze se u sporazumu, koji su naše dve zemlje potpisale 15. januara i čiji je glavni cilj da bude jezgro buduće Balkanske Unije. Možete biti sigurni da će svi moji napor težiti tome da ovaj sporazum bude primenjen ne samo doslovce i u duhu kojim je prožet, nego da će ja nastojati da u odnosima između svih balkanskih naroda donese novo doba plodnoga i trajnoga mira."

Ovoj značajnoj, prijateljskoj izjavi g. ministra Diamantopulosa dodajemo sa svoje strane: Sporazum o Balkanskoj Uniji učvršćava i postavlja na još šire i dublje osnove stare, savezničke veze između naša dva susedna, balkanska naroda, koji su se uvek nalazili rame uz rame u borbi za oslobođenje Balkana od turskog ropstva i za odbranu balkanskog položista od imperialističkih nasrtaja. Toj herojskoj, narodnoj i slobodarskoj tradiciji naš narod i grčki narod ostali su verni i tokom ovoga rata. Povezavši svoje snage i svoje napore u zajedničkoj borbi za slobodu, kao i jedinstvenost svojih pogleda na sudbinu Balkana, oni su Sporazumom o Balkanskoj Uniji takođe ispoljili svoju rešenost da i po svrženom ratu produže svoje historijsko delo balkanske saradnje i solidarnosti. To delo ima da bude osnovom surađnje slobode i nezavisnosti Balkana, oslobođenog od turskog gospodstva, i, kako reče g. Diamantopoulos, "jezgom buduće Balkanske Unije."

OBNAVLJANJE TRADICIONALNOG PRIJATELJSTVA

Sve čvršća veza država i vojsaka—osnova zajedničke spoljne politike Čehoslovačke i Jugoslavije.

Nj. V. Kralj Petar II, posetio je 21 aprila 1942 Pretsednika Čehoslovačke Republike g. dr. Eduarda Beneša i izvršio smotru čehoslovačke Samostalne brigade.

U pratnji Nj. V. Kralja bili su Pretsednik Kr. vlade g. Slobodan Jovanović, ministar Dvora g. Radoje Knežević, opunomoćeni ministar kod čehoslovačke vlade g. Večeslav Vilder, šef vojnog kabineteta djeneral-stabni major g. Živan Knežević, dežurni adjutant major Roždjalovski, adjutant major g. Danilo Zobenica, ordonans-oficer major g. Svetislav Vohoska i novinar g. Mihajlo Petrović. Goste su iz Londona pratili čehoslovački poslanik na našem Dvoru g. dr. Lipa i vojni izaslanik major g. Podhora.

U mestu Southam automobile Nj. V. Kralja dočekala je počasna pratnja sastavljena od motociklista čehoslovačke vojske. Zatim je povorka automobila krenula ka Moreton Hall-u, zamku u kome je smešten stab čehoslovačkog artilleriskog puka.

Pretsednik g. dr. Beneš dočekao je Nj. V. Kralja i njegovu pratnju pred ulazom u zamak. Pored Pretsednika Republike nalazili su se Pretsednik čehoslovačke vlade g. Šramek, ministar narodne odbrane divizijski djeneral g. Ingr, generalni inspektor savezničkih vojsaka Lt. Gen. Corry, šef engleske misije Mjr. Gen. Watterhouse, komandant čehoslovačke Samostalne brigade, zastupnik komandanta artilleriskog puka i druge ličnosti.

Posle upoznavanja Nj. V. Kralj pozdravio je čehoslovačku zastavu, pregledao počasnu bateriju i pozdravio je sa "Cestna baterija, Na Zdar!"

Nj. V. Kralj Petar II i Pretsednik g. Dr. Beneš vrše obilazak počasne čete.

U prostorijama artilleriskog puka priredjena je gostima zakuska pa su se onda Nj. V. Kralj i Pretsednik g. dr. Beneš odvezli na egzerciriste Tree Gate i izvršili smotru Samostalne brigade. Zatim su sa naročite tribine posmatrali defile čehoslovačkih trupa.

Besprekorno vojničko držanje i odlična oprema čehoslovačke brigade ostavili su najpovoljniji utisak na Nj. V. Kralja.

Posle defile-a Nj. V. Kralj i Pretsednik g. dr. Beneš sa svojim pratnjama odvezli su se u štab prvoga bataljona čehoslovačke brigade, gde je privredjen ručak. Za vreme ručka čehoslovačka vojna muzika svirala je jugoslovenske arije. Pretsednik Republike i Nj. V. Kralj izmenjali su srdaćne zdravice.

Posle podne Nj. V. Kralj i Pretsednik Republike sa svojim pratnjama prisutstvovali su vežbama čehoslovačke vojske na egzerciristi Tree Gate. Komandant Samostalne brigade upoznao je Nj. V. Kralja i ostale prisutne sa ciljem ovih vežbi.

Pri završetku vežbanja Nj. V. Kralja je pozdravio jedan čehoslovački vojnik koji je bio Njegov školski drug u Kembridžu.

Po povratku u Moreton Hall Nj. V. Kralju i njegovim pratiocima predati su pokloni, ručni radovi čehoslovačkih vojnika, za uspomenu na ovu posetu.

Oko 6 časova gospodja Beneš priredila je u vili Aston Abbotts, gde Pretsednik čehoslovačke Republike staneće, čaj. Do Aston Abbotts-a automobile Nj. V. Kralja i Pretsednika čehoslovačke Republike pratila je počasna straža čehoslovačke vojske.

Zdravice državnih poglavara glase:

ZDRAVICA PRETSEDNIKA DR. BENESA.

Smatram za osobitu čast što mogu da pozdravim Vaše Veličanstvo—Poglavaru Kraljevine Jugoslavije—među čehoslovačkim vojnicima, na zemljištu Velike Britanije. Među nama živi sećanje na prošli rat, kada se naša vojska borila u redovima srpske divizije. Danas se samo obnavljaju stare prijateljske veze koje su tradicionalno vezivale oba naša bratska naroda. Ratno iskustvo je pojačalo i sve više pojačava ovo naše iskreno bratstvo.

Sećam se, Veličanstvo, na Vašeg uzvišenog Oca, Kralja Aleksandra, s kime sam imao prilike da toliko godina usrđno saradjem. Iz zajedničkih napora za ojačanje načela kolektivne i regionalne sigurnosti izrasla je za 20 posle-ratnih godina jugoslovensko-čehoslovačka saradnja, čijom je značajnom komponentom Vaša i naša vojska. Medjunarodno sticanjem okolnosti, onemogućeno nam je da naše dve vojske stoje danas u svojoj punoj prošlosti snazi jedna kraj druge. Ali, srdični odnosi koji su uvek vladali između jugoslovenske i čehoslovačke vojske, vladaju i danas, i treba sve učiniti kako bi se ovi odnosi i u budućnosti što više pojačali i produbili.

S divljenjem pratimo hrabru borbu jugoslovenskih vojnika, herojskih srpskih četa i celog Vašeg naroda uopšte. General Mihailović svojom borbom najlepše izražava slavne ratne tradicije jugoslovenskog

naroda, a Jugoslavija plaća danak u krvi da bi ponovo izvojivala svoju izgubljenu slobodu.

Ni za trenutak ne sumnjam u to, da će nade i želje ova naša naroda biti i na kraju ovoga rata ispunjene i da će prava obeju naših država opet biti priznata i obnovljena, kao što je to bio slučaj posle prošloga rata. Sigurno je da će, u trenutku rekonstrukcije Srednje Evrope, obe naše države ići istim političkim putem i da će opet da pruže jedna drugoj bratski ruku, da bi zajedničkim snagama branile svoja narodna i državna prava protiv zajedničkih neprijatelja koji od vajkada ugrožavaju naš opstanak.

Pijem u zdravlje Vašega Veličanstva, u zdravlje sadašnje i buduće aktivne saradnje naših armija i u skoru pobedu Vaše, naše i savezničke stvari.

ODGOVOR NJ. V. KRALJA PETRA II.

Već samo to što se nalazim u krugu bratske čehoslovačke vojske, i da nije ovog srdačnog prijema, bilo bi dovoljno da me ispunи osećanjem naročitog zadovoljstva.

U ovoj prilici, kao i kod vas, g. Pretsedniče, i kod mene prva misao upućena je prošlosti. Jer nam ta prošlost, i jedinima i drugima, ukazuje na put koga se moramo neotupstupno držati i u budućnosti.

Kad su u prošlom svetskom ratu stvarane i Čehoslovačka i Jugoslavija, Čehoslovac se nisu ograničili na političku saradnju sa Srbima, Hrvatima i Slovencima. Svesni da se na taj način zalažu ne samo za stvar bratskoga naroda, nego i za svoju vlastitu stvar, čehoslovački vojnici su se junaci borili i na bojnom polju u redovima srpske vojske.

Posle velikog svetskog rata, moj pokojni Otac, Kralj Aleksandar, saglasan u tome sa celokupnim narodom u Jugoslaviji, smatrao je isto onako kako ste to smatrali i Vaš veliki prethodnik, Pretsednik Masaryk, i Vi lično, kao i čitav narod čehoslovački, da je što čvršća veza između naših država i naših vojsaka, osnova naše zajedničke spoljne politike.

Nakon smrti mog pokojnog Oca, zla koja je donela da su se, suprotno jasno izraženim osećanjima naroda u Jugoslaviji, spoljne politike naših država podvojile. Ali i Vama je poznato, Gospodine Pretsedniče, a

Nj. V. Kralj Petar II i Pretsednik g. Dr. Beneš pozdravljaju čehoslovačke trupe koje defiluju. Pozadi stojat Pretsednik Kralj, vlade g. S. Jovanović i Ministar Dvora g. Radoje Knežević.

poznato je i svoj braći čehoslovačkoj, da je u stradajnjima vašega naroda, koja su uskoro nastala, svaki pojedinač u Jugoslaviji saosećao kao u svojoj sopstvenoj nacionalnoj nesreći. I čim je narod u Jugoslaviji uspeo da vodjenje državne politike nametne svoju volju, odmah, bez ikakvog dogovaranja, Čehoslovinci i Jugosloveni našli su se zajedno, isto onako kao što su bili zajedno u ratu od 1914 do 1918. godine. Srećan sam što mi je bilo omogućeno da, u jednoj misli sa svojim narodom, svoju vladavinu otpočinom obnavljanjem tradicionalne saradnje između Čehoslovačke i Jugoslavije.

Muževni i uporno s planom sprovodenjem otpora čehoslovačkog naroda, koji već godinama odoleva iz dana u dan bezdušnom pritisku neprijateljske okupacije, kao i junačka dela čehoslovačke vojske, pribavili su našem narodu priznanje ne samo saveznika, nego i celokupnog prosvetnog čovečanstva. Zrtvama koje ne broji, vaš narod, i naš, dokazao je svoju neiscrpljivu životnu snagu i stekao pravo da, u novom redu stvari koji će sledovati zajedničkoj pobedi, zauzme položaj koji mu pripada. Potresanjem temelja na kojima Hitler i Mussolini hoće da izgrade svoj nasilni novi poretk, naši narodi pretstavljaju jedan od bitnih činilaca u pripremanju te pobede.

Kao i naša prošlost, i sadašnja naša zajednica u borbi pokazuju da naše narode vezuju ne samo diplomatsko i vojničko savezništvo, već i jedno duboko osećanje vezanosti sudsbine. To je razlog zbog koga će, kad dodje do preuređenja čitavog prostora u sredini Evrope, ovo ostati kao izvesno. Bez obzira na neposredne uče političke saradnje na ovoj ili onoj strani, koja i Čehoslovačkoj i Jugoslaviji može nametnuti njihov odnosni geografski položaj, nepokolebitiva veza između Čehoslovačke i Jugoslavije doprineće i za jednu i za drugu najsigurnije obezbeđenje državne budućnosti. Ta veza služi u isto vreme i za očuvanje mira u ovom delu Evrope.

Ovu času podizem u Vaš zdravlje, gospodine Pretsedniče, i pozdravljam čehoslovačku vojsku koja je ovde okupljena, sa uverenjem u pohetu misli za koje se, u zajednici sa našim saveznicima, bore i vaš i naš narod.

ZA JUGOSLAVIJU

IZJAVE ČLANOVA KRALJEVSKE VLADE

GOVOR MINISTRA SAOBRACAJA I ZASTUPNIKA
MINISTRA PROSVETE G. MILANA GROLA ODRŽAN
NA LONDONSKOM RADIJU 6.5.1942.

Nije se naš narod uzalud uzbunio na potpisivanje Tripartitnog pakta. A danas on još jasnije vidi s kim je Jugoslavija imala da veže svoju sudbinu tim paktom. Onaj koji je 6 aprila prošle godine sručio na Beograd hiljade bombi, opustošio Mačvu, porušio i popalio Šabac, Rudnik, Milanovac, onaj koji je pobio one hiljade nevinih ljudi i dece u Kragujevcu, Kraljevu, Užicu, i koji iz dana u dan ubija, bacu u logor, lišava hleba i krova hiljade nesretnih porodica, nije nikada mogao biti prijatelj našega naroda. I nije mu mogao misliti nikakvo dobro kada ga je htio uhvatiti u zamke Tripartitnog pakta.

Napad Madjara i Bugara na Jugoslaviju došao je u isti čas kad i Nemaca i Italijana. Od prvog dana pravci njihovih napada, zauzimanje oblasti po jednom raspolazu koji je ostao do kraja u snazi: sve to nije utančeno tek 6 aprila. Ustaški prevrat u Hrvatskoj, sa podrobno odredjenim planovima, štabovima, vodnjama i oružjem—nije organizovan preko noć. Ni dogovor s Hertijem, koji prvi, već 10 aprila pozdravlja Pavelića. Proglašenje Pavelićeve samostalne Hrvatske, upadi Madjara u Vojvodinu i Bugara u Istočnu i Južnu Srbiju, tri su tačke jednog generalnog plana mnogo ranije pretresanog i utvrđenog na onoj strani sa koje su od uvek polazili svi opaki planovi protiv našeg naroda.

Od mnogo godina već svoje zavojevačke planove na Balkanu Germani pokušavaju da sproveđu unaokolo linijom najmanjeg otpora—kroz Bosnu, kroz Sandžak, koji je imao da odbaci Srbiju od Crne Gore i od mora, kroz Albaniju Kneza Vida. Nas Srbe naročito taj udarac s boka s one strane Drine pogadja decenijama već. Srbija je kao država godine 1908 moralna prigutni glavu pred aneksijom Bosne i Hercegovine, stegnutih zuba, kroz čitavu tu tako zvanu Aneksionu krizu, koja je bila uzbunila Evropu i zamalo je nije dovela do rata. Ali naš narod preobraćanje okupacije u aneksiju nije gledao samo kao državno-pravnu promenu svoga položaja u Bosni i Hercegovini. On je aneksiju osetio kao pritezanje omče oko vrata i zato se nije htio pomiriti s tim aktom. Iz te uzbune došla je akcija revolucionarne omladine u Bosni, atentat na Franju Ferdinanda i prvi Svetski rat vezan je za te dogadjaje.

Nova omča oko vrata narodu u Bosni, ponaoseb srpskom narodu, i državnoj zajednici Srba, Hrvata i Slovenaca, neprijatelj je ovoga puta spremio na podmuklji način. Po jednom davno pripremanom zlonamernom planu, projektovana je jedna nezavisna država Hrvatska, koja se geografski i etnički pomera sa Zapada na Istok. Najhrvatskiye krajeve Jadranskog Primorja, ta tobožnja ultra nacionalna Hrvatska ustupa vekovnom neprijatelju Hrvatske, Italiji, a sama hrvatska prestonica iz Zagreba treba da se premesti u hajsrpsku Krajinu-Bosansku u Banjaluku. Sve to mogla je primiti da izvede samo jedna sločinacka banda italijanskih i nemačkih plaćenika, ustaša i frankovaca. Samo takav jedan najamnički režim mogao je na jednoj strani da izda tradicije i otme interes Hrvata, a na drugoj strani da doveđe u pitanje samu egzistenciju Srba u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Tu je pokoljem i nasilnim katoličenjem Srba trebalo izvesti pomicanje hrvatske države na istok.

Kad se to dovede u vezu sa raseljavanjem Slovenaca iz Slovenije onda se čitav plan vidi sa oba cilja: jedan je odbacivanje Slovena uopšte što dalje od Jadrana i puteva koji vode njemu a drugi je krvava zavada između Hrvata i Srba.

Nasrtaj Nemaca na Balkan nije prvi, ali ovoga puta taj udarac neprijatelja s boka najteže nas je pogodio, pogodio je srpski narod i pogodio je preko krvavih žrtava srpskog naroda i samu Jugoslaviju kao državnu zajednicu Srba, Hrvata i Slovenaca. Prebacivani preko Save i Dunava u prvom Svetskom ratu dva puta od samih Srba, a treći put od njih i njihovih saveznika, Germani su ovoga puta prišli jednom podmuklom načinu da obezbede svoju invaziju Balkana kroz Jugoslaviju razdjeljenju krvavom zavadom Srba i Hrvata.

Taj satanski plan razorenja Jugoslavije, koji treba da izmeni čitave sudbine sva tri naroda, srpskog, hrvatskog i slovenačkog, moramo imati svi pred očima kad gledamo na sve dogadjaje. Kako će doći do zadovoljenja onih koji su patili, a kako će doći kazna onima koji su zlačili ili ih pomagali, reći će neumitna pravda kad dodje čas da tu pravdu narod izreče o svemu i svakome. Ali jedno svako od nas mora imati na umu da ostvarenje paklenog plana naših neprijatelja, razaranje ove države nikome od nas ne može biti od koristi. Bez obzira na to kako će kad narod dodje do reči Srbi, Hrvati i Slovenci urediti svoje odnose u državnoj zajednici, državni integritet Jugoslavije mora ostati iznad svake sumnje.

Krvavi pogrom Srba u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, prisilno katoličenje sa nožem pod grlo, stotine hiljada (zbeglica, porodice bez krova, dece bez roditelja) koje posvednevno srećete u našoj danas opustošenoj i gladinoj zemlji, sve to kadro je da podgrize veru u mnogo što-šta. Ali ništa ne sme da pokoleba našu veru u same sebe. Program je Hitlerov da raskomada Jugoslaviju, da zavadi narode u njoj, da zavadi ne samo Srbe i Hrvate, nego i same Srbe među sobom, da nas uništava ne samo oružjem i gladnjem nego i bratobuškim satiranjem jednih drugih. Dosta je da to sve znamo pa da izvučemo nauk. Ništa braće što je u programu Hitlerovom ne može biti naš program.

Naš program u ovom času traži iscelivanje rana, traži zaustavljanje krví, koja ljeti iz narodnog tela, traži pribiranje ostalih snaga, traži povezivanje snaga, jer se bliži čas kad će nam one trebatи za otsudni udarac neprijatelju. Vodja Rajha u poslednjem govoru obeležio je taj čas kao odlučujući za danas i za mnoge godine. On je odlučujući za sudbinu sveta i za naše mesto u svetu. U tom času ima da se pokaže ko je za

što i ko je s kim. Mera s kojom se Hrvati i Slovenci nadaju rame uz rame sa Srbima u tom času, mera je za temelje njihove državne zajednice. Da se ostvari organizacija novog života u slobodi, ravnopravnosti u međusobnom poverenju nisu dovoljne manifestacije ideja, nego i osvedočena solidarnost, gotovost na zajedničko zalaganje za te ideje.

Volja naroda koja treba da preobrasi život državne zajednice Srba, Hrvata i Slovenaca ima da se pokaže ujedinjenom, ravnom snagom svih u tom času, koji se ovoga puta bliži velikim korakom.

IZJAVA G. DR. KRNEVIĆA

Osuda zločina nad Srbima i neprijateljskih planova

Povodom navedenog govora ministra g. M. Grola potpredsednik Kraljevske vlade g. Dr. Krnjević dao je za javnost preko Direkcije za informativnu službu posebnu izjavu u kojoj se saglasio sa prosudjivanjima i zaključcima iznetim u pomenutom govoru g. M. Grola. Tu izjavu potpredsednika g. Dr. Krnjevića saopštio je g. Večeslav Vilder na londonskom radiju za našu zemlju, sa kraćim prigodnim komentarom. Ona glasi:

London 8.5.42

Govor što ga je 6.5.42 održao na radiju g. Milan Grol po mom mišljenju vrlo je važan. Drago mi je što mogu reći, da se s njime slažem u pogledu prosudjivanja dogadjaja kao i glede zaključaka povučenih iz njih.

Nijemci i Talijani ne samo da nisu prijatelji ni Slovenaca ni Hrvata ni Srba nego su zakleti neprijatelji i srpskog i hrvatskog i slovenskog naroda. Ako je itko ikada o tomu sumnjaо, dogadjaji posljednjih godina pružili su mu za to nedvojben dokaz. Sve što su Hitler i Musolini sa svojim saveznicima učinili u to vrijeme i na sjevero-zapadu, i na sjeveru i na jugu, i na istoku, i na jugoistoku Jugoslavije, sve je to islo i ide za jednim ciljem: da oslabi i Slovence i Hrvate i Srbe, da onemogući njihov zajednički život i da ih onda trajno podloži njihovom gospodstvu. Naročito im je do toga, da zaruju do skrajnosti odnose između Srba i Hrvata. Spore, koji su postojali prošlih dvadeset godina i iz njih nastalo nepovjerenje nastoje toliko produbiti, da ga nitko više ne bi mogao premostiti. Kad im ni jedno drugo sredstvo nije donijelo željenog rezultata, prolivenom nevinom krvlju hoće za uvijek da odijele jedne od drugih. Takova je sotonska misao mogla niknuti samo u glavama neljudi, koji nijesu ni u svojim vlastitim narodima prezali ni pred kojim sredstvom, da bi se dokopali vlasti. Strašno je i grozno ono, što se dogadjalo kod nas posljednjih deset mjeseci, a najstrašniji su zločini počinjeni nad nevinim Srbima. Ja kao Hrvat i kao član Hrvatskog Seljačkog Pokreta, koji je uvijek i beziznimno odbijao upotrebu sile u političkoj borbi, nemam dovoljno riječi da izrazim svoju bol radi tih zločina i da ih osudim. Takovi su zločini bili uvijek tudi duši hrvatskog naroda i on nema ništa zajedničkog s njima. Izvodila ih je šaćica pokvarenih, moralno depraviranih tipova, koji su zato godinama odgajani u Italiji i Njemačkoj, istovremeno dok su one s Jugoslavijom sklapale ugovore o prijateljstvu. Oni su i mnoge Hrvate a medju njima i mene osudili na smrt. I kod izvodjenja tih zločina igrali su Njemci i Talijani dvostruku ulogu: s jedne strane podstrekavali su i pomagali zločincu u njihovim djelima, a s druge strane pravili se prijateljima nevinih žrtava. Nije im kod toga bilo ni do Hrvata ni do Srba nego da smrtno pogode jedne i druge i njihovu zajedničku državu Jugoslaviju.

Toga moramo biti svjesni i prema tomu raditi. Upravo ovi tragični dogadjaji su pokazali, koliko je sredjena Jugoslavija potreblja i Srbima i Hrvatima i Slovencima. Sviest o tomu kao i potpuna solidarnost u današnjim časovima, kao što vrlo dobro ustanovljuje g. Grol, udarit će nerazorive temelje njihovoj zajedničkoj budućnosti.

KOMENTAR NA LONDONSKOM RADIJU

Prilikom čitanja 16. broja Usmenih Novina na Londonskom radiju 13.5.42 je kao prvi govornik g. Vilder održao sledeći govor:

"U subotu 9. maja ja sam pročitao izjavu dr. J. Krnjevića, povodom govora ministra g. Milana Grola, datu za javnost. Govor g. Grola od 6. maja na radiju bio je prikaz srpske orientacije naprama dogadjajima u zemlji, naprama Hitlerovom i Musolinijevom planu o raskomadanju Jugoslavije. Ta je srpska orientacija odlučno za Jugoslaviju i sa gledišta cista srpskih interesa. Gospodin Grol kao jedan od predstavnika Srba jasno ju je formulao, ne upustajući se u raspravu, kako će Srbi, Hrvati i Slovenci urediti poslije ovog rata svoje odnose. O tom, kako, odlučit će sam narod. Ali jedno mora nam svima biti jasno, da program naših neprijatelja, raskomadanje Jugoslavije, ne smije ni ne može biti naš program. U tome je naša smrt i za Srbe i za Hrvate i za Slovence. G. Grol je na kraju izrazio misao, da Hrvati i Slovenci borbom rame uz rame u ovom odsudnom času sa Srbima pokažu stvarnu solidarnost, otklone svaku sumnju u zajednicu i onemoguće paklene osnove dušmaninu. Na ovaj srpski glas odzvao se odmah hrvatski glas. G. dr. J. Krnjević, kao zamjenik dr. Mačeka, u svojoj izjavi formulirao je hrvatsku orientaciju, primio je i potpisao je razloge i zaključke Groleve za Jugoslaviju. Izrazivši snažnim riječima u ime Hrvata svoju osudu nad pokoljima Srba, izjavio je g. dr. Krnjević, da "potpuna solidarnost u današnjim časovima" mora udariti "nerazorive temelje za našu zajedničku budućnost."

Na ovo hocu da dodam: Sad su Nijemci i Talijani zajedno sa Pavelićevim Ustašama usredotočili svu vojničku akciju protiv odreda djen. D. Mihailovića. Na

tom sektoru u Bosni, došao je glas da se udruženo bore Dražini odredi i partizanska gerila. Ovo neka bude početak sve to šire solidarnosti Hrvata sa Srbima. Niko sa Ustašama, a svih protiv Hitlera, Mussolinija i njihovog sluge Pavelića.

ZA BORBU POD JEDNIM VOĆSTVOM

G. Ilija Jukić saopštava na londonskom Radiju poruku dr. J. Krnjevića

G. Ilija Jukić, pomoćnik ministra inostranih poslova, održao je 17. maja, na londonskom Radiju govor u kojem je saopštio poruku dr. J. Krnjevića, a u svom uvodu rekao između ostaloga:

Naš hrvatski narodni mučenik Frankopan rekao je još prije 270 godina: "Viruj Nemicu kano sunec zimsku." Naš današnja teška sudbina, kao i tragična sudbina naše braće Srba i Slovenaca, dokazuje najbolje vječnu vrijednost toga stiha. Naš današnji tragični položaj najjasnije otkriva trajnu sudbinsku povezanost hrvatsko-srpsko-slovenačkih interesa protiv trajne pangermanske najezde sa Sjevera i trajnih podmuklih talijanskih planova uperenih protiv svih nas. Šta je prema tim vječnim interesima dvadeset godina grešaka i zabluda, koje su se dobrom voljom i skupo plaćenim iskustvom mogle otstraniti iz međusobnih odnosa hrvatsko-srpsko-slovenačkih i koje bi bile lako odstranjene, da podmukli dušmani nisu umiješali svoje krvave razbojničke ruke u te naše odnose. Djeneral Mihailović postavio je za ciljeve borbe, koju sad junaci vodi, slijedeće: "Osloboditi Otadžbinu surovog nasilnika, povratiti čast našim zastavama, ponjeti ih na krajne granice, gdje naš narod biva i ujediniti ga u Velikoj Jugoslaviji, uređenoj bratskim sporazumom Srba, Hrvata i Slovenaca na osnovama poštovanja i narodnih prava." Prema svim vijestima, došao je general Mihailović u vezu i sa hrvatskim borcima protiv okupatorskog i pljačkaškog režima Hitler-Mussolini-Pavelić.

Tim povodom dao je zamjenik našeg zatvorenog vodje Dr. Mačka g. Dr. Krnjević slijedeću poruku za hrvatski narod u potlačenoj i raskomadanoj hrvatskoj domovini:

"Što dalje, to je jači otpor hrvatskog naroda protiv nasilnog, okupatorskog i pljačkaškog režima Hitler-Mussolini-Pavelić. Naš Predsjednik Dr. Maček još je uvijek zaštioren, a hiljade hrvatskih narodnih pravca izloženo je na razne načine mukama i patnjama. Oko 100 hiljada naših seljaka i radnika poslao je Pavelić na kuluk u Njemačku a hiljade drugih pokušava poslati na klaonicu u Rusiju, dok sav ostali hrvatski narod drži pomoću njemackih i talijanskih bajuneta u ropstvu i besprimjernom pljačkanju. Hrvatski seljak ne ostaje samo kod svog pasivnog otpora nego sve više stupa u borbu protiv dušmana a puškom u ruci. Ovamo su stigle sigurne vijesti, da je već došlo do suradnje između hrvatskih boraca i odreda djenerala Mihailovića. Ja tu suradnju od srca pozdravljam i preporučam i svima oštim borcima koji se već aktivno bore kao i onim koji tek stupaju s odredima djenerala Mihailovića protiv zakletih neprijatelja i Srba i Hrvata i Slovenaca: nacista i fašista i svih onih koji ih podupiru. Talijani i Nijemci osjetili su već ovu suradnju a znajući, šta ona za njih znači, nastojeju sprječiti novim proljevanjem bratske krvi. Ovaj podmukli neprijateljski plan moramo apsolutno sprječiti i slomiti najodlučnije svaki začetak nove bratobuške borbe, a najodlučnije povesti zajedničku borbu Srba, Hrvata i Slovenaca protiv zajedničkih vjekovnih neprijatelja."

GOVOR G. DR. KREKA

Slovenacko triput "Ne" svima našim neprijateljima.

10. maja potpredsednik Kraljevske vlade g. Dr. Mihailović održao je na londonskom radiju sledeći govor:

Nakupili su se dogadjaji i pojavit će se neke okolnosti zbog kojih je potrebno da danas i možda još par budućih naših emisija upotrebim za to da progovorim o našoj situaciji i stanovištu. Govoriću i o nekim stvarima koje su vam već jasne i nisu rečene radi vas, ali je potrebno da ih ponovim pred vama kojima odgovaram za svaku svoju reč i svaki svoj čin a da ih čuju i oni koji nas isto tako slušaju, prate i prosuđuju.

Za danas samo slijedeće:

Kao gljive posle kiše rastu i kruže razni predlozi o reformaciji buduće posleratne Evrope, naročito srednje Evrope. Momentano imam pred očima izuzetno one propagandiste, koji pokušavaju da bi pod plasti kataličke univerzalnosti spasili Nemce i njihove pomagace od konačne osude i kazne a na račun i štetu drugih naroda; one, koji se trude da bi zasejali nepoverenje između katoličkih i nekatoličkih slovenskih naroda, koje bi nepoverenje posle upotrebili za svoje protivslovenske političke spekulacije i kombinacije. Mi Slovenci na sve to odgovaramo svima i na sve strane: nikome ne dozvoljavamo i nećemo dozvoliti nikakvu spekulaciju s katoličkom verom i katoličkim karakterom slovenačkoga naroda. Sve ovakve pokušaje odbijamo sa najodličnijim "ne," tri puta "ne." Sviše nas je tukla i učila istorija naše zemlje. Živeli smo hiljadu godina u austro-ugarskoj monarhiji koja je žonglirala sa katoličkim titulom a sprovidala nehršćansku politiku. Imala je katoličku dinastiju i većinu katoličkih naroda, pa smo katolički Slovenci bili celo to vreme maltretirani i nepravedno gušeni. Unatoč svih naših borbi i svih naših npora ostali smo bez osnovnih, prirodnih pa dakkle božjih nacionalnih prava. A šta se je dogodjalo za vreme poslednje 24 godine sa Slovencima na Rabi, u primorju i Koruškoj? To znači 24 godine sramote za Italijane, Madjare i austrijske Nemce, koji su

DRAŽA SLEDBENIK PUTNIKA I MIŠIĆA

Postavljenje diviziskog djeneral-a Dragoljuba Mihailovića, ministra vojnog, za Načelnika Štaba Vrhovne komande

U službenom delu našega lista objavljujemo Ukaze Nj. V. Kralja Petra II kojima se, na predlog Prezrednika Kralj. vlade g. Slobodana Jovanovića, Vrhovna komanda jugoslovenske vojske prenosi u okupiranu ali nepokoren Jugoslaviju, a za Načelnika štaba Vrhovne komande postavlja diviziski djeneral Dragoljub Mihailović, ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva. Tako je sada u ličnosti Draže Mihailovića potpuno ujedinjena i sva administrativna vojna vlast na "pozadnjoj teritoriji" naše Kraljevine, kao i glavna komanda na celokupnoj našoj "vojnišnoj prostranici." Ovo je jedinstven slučaj u istoriji ratova da se na osvojenoj i okupiranoj teritoriji jedne države nalaze njen ministar vojne i inženjera Vrhovna komanda koji rukovode operacijama protiv vlasti i sile zavojevača.

Postavljenje Draže Mihailovića za Načelnika štaba Vrhovne komande služi još kao dokaz više da su sudobnosni dogadjaji na pragu: približava se čas oslobođenja naše porobljene Otadžbine. Ono istovremeno pretstavlja i nov znak najvišega priznanja i poverenja prema Draži Mihailoviću. Njih je Draža sjajno zasluzio ostvarenim do sada delima svojim i svojih boraca, sa kojima je osnovao i više od godinu dana, — prkosno i na divljenje celoga sveta koji ceni žrtve za slobodu, — održava organizovan otpor protiv ogromnih oružanih neprijateljskih snaga.

U ovome postavljenju nije samo našlo izraza jedno priznanje prema Draži Mihailoviću i njegovim borcima, već ono prestavlja i normalno ozakonjenje jednoga stvarnog stanja. Glavne snage naših boraca nalaze se u zemlji pod komandom Draže Mihailovića i njegovog Štaba. Tu je i Štab koji je rukovodio borbama u toku cele protekće godine. Ovim postavljenjem dobija zadovoljenje i ceo pačenički narod u porobljenoj Jugoslaviji koji je u duši ili delom na strani Draže Mihailovića. Njegovo postavljenje za Načelnika štaba Vrhovne komande odgovara i raspoloženju 9000 oficira i 170.000 vojnika u našim zarobljeničkim logorima u Nemačkoj, tako da i oni ovim postavljenjem dobijaju jedno zadovoljenje.

Pukovnik na početku rata, Draža Mihailović, danas kao diviziski djeneral i ministar vojni, vitez Karađordjeve zvezde sa mačevima III reda, evo zauzima, pored Nj. V. Kralja Petra II kao Vrhovnog komandanta, ono prvo i najviše mesto u Vrhovnoj komandi koje su u prošlim pobedničkim ratovima, pored blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja, zauzimali proslavljeni naše vojvode — Radomir Putnik, Petar Bojović i Živojin Mišić. Dostojniji sledbenik nije se mogao zamisliti za tako slavne prethodnike!

VOJNIČKO DELO DRAŽINO

Značaj i rezultati organizovanog otpora u našoj zemlji

GOVOR MAJORA g. KNEŽEVIĆA.

Djeneralštabni major g. Živan Knežević održao je 30.4.42. sledići govor u okviru usmenih novina priredjenih od strane Udruženja Jugoslovenskih Novinara u Londonu:

Gospodje i gospodice,

Od strane priredjivača "Usmenih novina" dodeljena mi je čast da na kraju ove večeri posvećene djeneralu Mihailoviću kažem nekoliko reči o njemu kao vojniku. Posao mi je olakšan utoliko, što taj čovek — do rata nepoznat širim krugovima i u našoj zemlji — danas predstavlja imo koje je ušlo u srce i u mašte ljudi na svima kontinentima. Citali ste da su jedne američke novine, tumačeći očejanja i shvatavanja Amerikanaca, medju tri velike vojskovodje ovoga rata ubrojali i šefa srpske gerile: Timošenko — Mihailović — MacArthur. Po ovoj krvavoj potki tragične naše stvarnosti, potki na kojoj se očrtava lik velikog vojnika, uobrazilja narod u izvezla je čitave legende. Čak i kad ovaj rat bude prehujao, kad se budu zaravnile nebrojene humke koje danas niču po nesrećnoj Evropi, a smrt i zaborav odnesu nas savremenike, sa svima našim bolovima i nevoljama — ostaće za pokoljenja, visoko izdvojena, figura toga čoveka koji je iz ponora očajanja digao u nebeske visine duh svoga naroda.

Sećate se svi prvih dana aprila prošle godine. Nismo imali iluziju o tome da će naša vojnička snaga moći da dugi odoleva strahovitoj nemačkoj ratnoj mašini. Ali je kratkotrajnost i neorganizovanost našeg otpora — i poređ sveg herojstva divizija koje su se borile naročito u Južnoj Srbiji i na bugarskoj granici — zapravila i strance, kojima su iz nedavne prošlosti dobro bile poznate naše ratničke vrline, i nas same, gradjane isto toliko koliko i vojniku.

Treba reći, pravde radi, a to je konstatacija koju su finili svi poznavaoći, da nikad mi u svojoj istoriji nismo raspolažali boljim i za borbu oduševljenijim ljudskim materijalom. Izgubili smo, međutim, rat za ciglo nekoliko dana, a da čitave divizije nisu imale prilike da stupe u borbu sa neprijateljem. Bilo je, tamo gde se borilo, prvera divnoga junastiwa, prvera koji će danije izvesno ulaziti i u čitanke.

Propast naša imala je sigurno više uzroka, i vojničkih i političkih, u svakom slučaju veoma složenih. Biće tu nešto i od one biblijske istine: "Naši oci jedoše kiselo grozdje, a nama zubi trnu". Naša vojnička katastrofa — ovo što se sada zbiva u mnogome je ispaštanje za dvadeset godina grehova i propusta svake vrste. Ali, poređ tih grehova prošlosti ima sigurno puno naših vlastitih neposrednih odgovornosti, grehova prošlosti, a ima razume se i presudnih objektivnih razloga, kao što je na primer ogromna nadmoćnost neprijatelja u bornim kolima i avionima, a naša slabost baš u ovim savremenim borbenim sretstvima. Nije sad ni vreme ni prilika da se vrši analiza toga zamršenog spletta i postavljanja odgovornosti. Ali stoji: ma kakvi i ma koliko mnogobrojni bili uzroci naše slabosti i sloma, narod i vojska nisu mogli doći sebi od čudjenja da je zemlja, za koju se računalo da raspolaže sa najmanje milion hrabrih bajoneta, mogla izgubiti rat za jednu desetu dana.

Sumnja i očajanje počeli su nagrizavati sva srca. Nije trebalo mnogo, pa da narod bude duševno potpuno slomljen za možda duži vremenski period. Osećali smo se svi uniženi i osramočeni pred samim sobom. Shvatili smo da prošlost, ma koliko da je ispunjena slavom junastiwa, ne može da sama po sebi iskupi i spere sramotu današnjeg pokolenja.

Ali nije prošlo nekoliko nedelja od potpisa vojnicke kapitulacije, a po tek olistalim gorama Zapadne Srbije počeli su se okupljati ljudi rešeni da produže borbu protiv zavojevača, usprkos tome što im je iz Vrhovne komande naredjeno da polože oružje, usprkos svemu, ljudi koji su bili svesni istine da je končano propao samo onaj narod koji se pomiri sa svojom propasću. I ubrzo, iz sredine tih ljudi koji se pribiraju, iznad tih manjih i većih grupica koje se organizuju i povezuju, izbjega, kao iz zemlje, ni od koga određen, nikakvim ukazom postavljen — Vodj, djeneralštabni pukovnik Dragoljub Mihailović, poznat širom celoga sveta pod imenom "Draža", borac i pregalac.

Njegovu akciju, u krupnim linijama znate; zna je cel svet koji se danas bori za slobodu. Ta junaka ske je obuhvata prvo Srbiju, onaj deo između Save,

Drine i dveju Morava, deo koji je u celoj našoj istoriji oduvek kolevka i ognjište naše revolucionarne nacionalne dinamike. Ova akcija ubrzo se prenosi na jedan deo Bosne, na Crnu Goru. Najžilaviji i najborbeniji postaje otpor u Srbiji gde kaznene ekspedicije ne samo razoriše sela i gradove već i uništiše mnoga nevinih života ljudi, žena i dece i ugasiće potpuno i za većita vremena mnoga naša ognjišta.

Sa vojničke tačke gledišta, akcija djeneral-a Mihailovića ima ovaj značaj:

1.—Na teritoriji Jugoslavije nalazi se stalno privezano: 15 talijanskih, 7 bugarskih, 4 madjarskih i sada samo 3 a bilo je 8 nemačkih divizija; — što čini ukupno 34 do 37 divizija. Ovo je impozantna snaga i, prema tome, jugoslovenski front iako ne stabilan, po snagama koje privezana i ne dozvoljava im upotrebu na drugom bojištu — stvarno postoji. To nam priznaju otvoreno i svi naši saveznici. Privezljavanje ove impozantne snage biće od značaja naročito sutra, kada se bude delila pravda prema podnetim žrtvama i doprinosima za opštu pobedu.

2.—Glavna komunikacija kojom teče snabdevanje snaga u Grčkoj, na ostrvima i prema Turskoj, — prolazi Moravsko-Vardarskom dolinom i od Niša preko Sofije i dolinom Marice. Ove komunikacije potpuno su ugrožene. One dobijaju svoj pravoklasni značaj u operacijama koje bi polazile iz Grčke i Bugarske prema Egiptu i Maloj Aziji. Gerilске snage duž ovih komunikacija dobijaju izvanrednu važnost i za naše saveznike.

3.—Na slučaj savezničkog desanta bilo kod Soluna ili negde na obali Jadranskog Mora, savezničke snage našle bi na odlične borce i imale bi pogodan teren za brz razvoj operacija i prodiranje u pravcu severa.

Neprijateljske trupe koje bi branile i sprečavale ovaj desant, imale bi potpuno nesigurnu pozadinu. Postojanje dženerala Draže i njegovih odreda može uticati na odluku saveznika pri izboru mesta za iskrcavanje u Evropu s juga: preko Italije ili Jugoslavije. Pri desantu preko Italije saveznici bi moralni da bace velike snage parašutiste u pozadinu mesta desanta, dok ove parašutiste već imaju na licu mesta u Jugoslaviji.

4.—Dražini odredi i još veća i razgranatija organizacija na celoj teritoriji Jugoslavije — poznata samo malom broju ljudi — biće sutra pri slomu, siguran elemenat reda i mira i to baš u danima kada je haos uvek mogućan.

Za našu čisto jugoslovensku stvar, ovo je jedan od najpogodnijih elemenata. U tom pogledu i pored svih često zabrinjujućih izveštaja treba biti optimista. Ovo naročito zato što najveći deo organizovanih odreda uopšte nije stupio u dejstvo, drži se pritajeno i čeka odsudan čas.

Delo dženeral-a Mihailovića, pored čije se akcije paralelno razvijaju i druge borbene aktivnosti u skoro svima delovima naše zemlje, poučno je u mnogo pogleda. Mi ističemo samo najvažnije, ono što je najsuštastvenije u svemu. Akcija koju je dženeral Mihailović krenuo prošloga proleća učinila je da se srpski narod vrlo brzo prenovo i pribrojao od strahovitog duševnog sloma u koji ga je bacio kratkotrajani otpor, neslavno završen kapitulacijom. Ta akcija je u celom inostranom svetu dokumentovano pokazala da u našem narodu još postoje i da nikako trajno ne mogu biti slomljene one ratničke i duhovne vrednosti, koje su od uvek bile naš ponos i jemstvo našega opstanka na onoj opasnoj geografskoj raskrsnici na kojoj živimo stoljećima.

U kratko rečeno, ta akcija povratila je i kod drugih i kod nas samih POSTOVANJE PREMA NAMA KAO NARODU. Žrtve su naše u toj borbi bile prevelike, ne uvek u srazmeru sa materijalno postizanim rezultatima, ali su bile i ostale sveste: jer su od onih miliona pogruženih, obesveštenih i malakasalih pojedinača ponovo stvorile NACIJU, kolektiv svestan svoga prava i svoje dužnosti da živi, da se bori i da mre za slobodu.

Dženeral Mihailović, koji je od samoga početka jedan od glavnih organizatora i glavnih heroja nacionalne akcije, simbol je i ovapločenje te svesti i tega duha. Legendarni Draža pokazuje da jedan istinski vojnički šef — ako je hladnokrvan, sposoban i spremjan na svaku žrtvu — može da stvari kad mu na raspolaženju stoji narod tako samopregoran i tako visokih kvaliteta kao što je naš i bio u prošlosti i ostao do današnjega dana.

Kakva god bila dalja lična sudska dženeral-a Mihailovića u gerilskoj borbi koja neprestano traje i može opet da silno bukne u svakom času, čak da i on izgubi glavu u tome ratovanju, — ostaje njegovo delo i njegov primer da živi narod bodre, snaže i održavaju njegovu nepomirljivu otpornost prema ropstvu i nasilju.

DRAŽINI PALI VITEZOVI

MAJOR BOŠKO TODOROVIC

Pao je još jedan neustrašivi borac za veliku Jugoslaviju, pao je još jedan viši oficir Srbin — Beogradjanin u krvavim borbama u Bosni, pregalac i poslenik na narodnom delu još iz vremena mira, pao je junak kakvoga majka retko radja, dobar drug i hrabar čovek, sin staroga dženeral-a Petra — artiljerski major Boško Todorović.

Rodjen u čestitoj i patrijarhalnoj srpskoj oficirskoj kući dženeral-a Petra Todorovića 19. aprila 1905. godine, odgojen i vaspitan da kroz život ide samo posetenim putem, pravo uzdignute glave, nikada savijene kičme, čvrsta karaktera, odlučan i pravedan u svima postupcima, neustrašiv i u miru kao i do poslednjeg dana u krvavim borbama, — mladi gimnazista odlazi u izgnanstvo 1915. u Francusku, koju će stalno i neprekidno voleti do svoje smrti kao svoju drugu Otadžbinu.

Jos u ranome detinjstvu on oseća svu gorčinu i dragim bićima daleko u Otadžbinu. Ti dani koje je gimnazista Boško proveo van svoje Otadžbine, ostavili su na njemu kroz ceo kratak život tužnu zamišljenost i setu.

Po svršenom 6 razredu gimnazije, Boško Todorović veliki idealista, a u želji da nastavi tradiciju svoga oca artiljerskog dženeral-a Čika Pere — ritera (kako su ga prozvali drugovi zbg njegovog uvek vitezkog stava u svim prilikama u životu), — stupi u 50. klasu Vojne akademije 1. oktobra 1922. godine. U Vojnoj akademiji pitomac Boško Todorović biva najomiljeniji drug i pri-

(Nastavak na str. 7)

Jedan od najrasprostranjenijih i najuticajnijih američkih nedeljnih časopisa "TIME" u svom broju od 25. maja posvetio je svoju naslovnu stranu simboličnoj slici Draže Mihailovića za legendom: "Mihailović: nepobediti Jugoslavija". Pored toga u istom broju TIME-ja nalazi se opisan članak o delima i heleni Draže Mihailovića pod naslovom "Orao Jugoslavije". U članku ovoga časopisa kao i u celokupnoj američkoj štampi izražava se divljenje prema otporu i herojstvu Draže Mihailovića i njegovim boracima i odaje im se priznanje kao zasluznim predstavnicima jednog organizovanog oružanog otpora u porobljenoj Evropi.

BRITANSKO-RUSKI SAVEZ

Izjava Ministra g. Dr. Ninčića o odjeku britansko-ruskog saveza u narodu Jugoslavije
LONDON, 12.6.1942.

Povodom jutros objavljenog ugovora o savezu između Velike Britanije i Rusije, ministar inostranih poslova g. Dr. Momčilo Ninčić dao je sledeću izjavu za javnost:

"Ovaj pakt koji obezbeđuje tesnu političku, vojnu i ekonomsku saradnju između Velike Britanije i Sovjetske Unije pruža efikasnu garanciju za pobedu Ujedinjenih Naroda i podlogu za obezbeđenje trajnoga mira u Evropi i svetu. Odlučnost i izdržljivost naroda Velike Britanije su proverbjalni, a Sovjetska Unija pokazala je čvrstinu unutrašnje uprave i solidnost vojne snage, kojima se svet divi. Stoga, iako smo svesni da se vodi jedna teška borba sa opasnim neprijateljima, organizovana saradnja ovih dveju moćnih Sila uliva Ujedinjenim Narodima nepokolebivo poverenje u povoljan ishod rata. A uz to, ima se osećaj da će se ovoga puta dobiti i mir. Tesna saradnja Velike Britanije i Sovjetske Unije, koja se svojim sredstvima tako srećno dopunjaju, obezbeđuje solidnu osnovu za posle-ratno organizovanje evropskog mira. A svi narodi, koji su se u odbranu svoje slobode protiv svirepog napadača našli zajedno, vezani teškom sudbinom, stinje nema, pomoći će organizovanje togista istom odlučnošću kojom sada vode rat."

Tesno vezivanje ovih dveju snažnih Sila, učinile dubok utisak u narodu Jugoslavije. U svojoj borbi za oslobođenje on je vazda očekivao spas od snage Velike Britanije i mudrosti njenih upravljača, a u Sovjetskoj Uniji gledao je obaj bratski ruski narod koji mu se uvek našao u pomoći u njegovoj teškoj borbi za opstanak.

SAVEZNIČKI DAN

Manifestacija ujedinjenih slobodarskih naroda za pobjedu i zajedničku organizaciju budućeg trajnog mira

U svima slobodnim savezničkim zemljama proslavljen je 14. juna o.g. "dan Ujedinjenih naroda." Ovaj dan je proslavljen svečano i u Londonu. Kao gosti engleskog Kralja i Kraljice bili su u Dvoru na ručku Nj. Vel. Kralj Petar II i Nj. Vel. Kraljica Marija, zajedno sa poglavarima drugih savezničkih zemalja. Po podne je priredjen veliki defile. Tome defileu, pored Nj. Vel. Kralja Petra II i Nj. Vel. Kraljice Marije, prisustvovali su od naše strane predsednik kraljavske vlade g. Slobodan Jovanović i šef naše diplomatske misije u Velikoj Britaniji g. Vladimir Milivojić. Svi britanski listovi doneli su izveštaje o ovoj londonskoj svečanosti, objavljivajući i komentare u kojima ističe udruženost slobodarskih naroda za dobijanje sadašnjeg rata i za zajedničku organizaciju budućeg trajnoga mira. Pojedini listovi objavljaju i fotografije sa defilea, na kojima se vidi Nj. Vel. Kralj Petar II na desnoj strani pored engleskog Kralja.

Snimak savezničkih državnih poglavarima na počasnoj tribini prilikom svečanog defilea 14. juna t.g. povodom proslave Savezničkog dana. S leva na desno: Kralj Haakon, Kralj Petar II, Kralj Djordje VI, Predsednik Poljske republike g. Rakocijević, Kraljica Jelisaveta, Predsednik Čehoslovačke republike g. Benes, Princeza Jelisaveta, naslednica britanskog prestola sa sestrom.

Povodom ovoga dana g. Churchill je uputio proglašenje Ujedinjenim narodima. Potsetio je da je g. Roosevelt imao ideju da posveti 14. juna, rezervisan do sada proslavi američke zastave, svima ujedinjenim narodima. G. Churchill je pomenuo sve narode koji se bore rame uz rame sa Velikom Britanijom, istakavši i naš narod. "Setimo se," rekao je g. Churchill, "onih koji u potlačenim i zlostavljenim zemljama rade za dan oslobođenja koji dolazi. U toku ove svečanosti, mi obećavamo jedni drugima da se podržimo ne samo do pobeđe, već da pružimo i dokaz srege razumevanja, dubljega smisla za čovečansku simpatiju, poznavanje zajedničkih ciljeva čovečanstva, bez čega patnje Ujedinjenih naroda neće naći svoju punu nagradu."

Listovi objavljaju izvestaj iz New Yorka o tamošnjoj proslavi togog dana i o proglašu g. Roosevelta. U proglašu g. Roosevelt je najpre istakao značaj slobode za čoveka i čovečanstvo i rekao da je u borbi za slobodu snaga Ujedinjenih naroda i obećanje za njihovu pobjedu. Njihova vera neće moći biti slomljena nikakvom snagom. Izrazio je uverenje da milijoni čovečanskih bića, u svome ropstvu, dele ovu veru. G. Roosevelt upućuje pitanje nemačkom narodu, kojim još vladaju nacistički gospodari, da li pretpostavljaju mehanizirani pakao novoga Hitlerovskog poretka slobodi reči i vere, oslobodenju nasilja i straha. G. Roosevelt pita Japance da li će još dugo produžiti da podnose svoje krvavo ropstvo ili će se izjasniti za slobodu reči i vere. Još ne osvojenim narodima upućuje pitanje da li će se oni potčiniti osvajačima ili će željeti pomenuto slobodu. G. Roosevelt kaže da zna taj odgovor. Svoj proglašenje g. Roosevelt je završio molitvom za Ujedinjene narode, u kojoj je rekao: "Gospode, osiguraj nam pobjedu nad tiranima. Daj nam bratstvo

(Nastavak na str. 7)

OSUDA MADJARSKIH ZVERSTAVA

Nota Kralj. vlade i izjava ministra g. Dr. Ninčića protiv madjarskih zverstava u našoj zemlji

NOTA O MADJARSKIM ZVERSTVIMA

Kraljevska vlada uputila je sledeću notu britanskoj vladi i vladama savezničkih zemalja o madjarskim zločinima:

London 8.5.42

Vlada Kraljevine Jugoslavije je tek u poslednje vreme mogla da dodje do detaljnijih informacija koje se odnose na zločine Madjara protiv Srba.

Odmah pri ulasku madjarskih trupa nastala su strahovita zverstva, kakva čoveči um može jedva da zamisliti.

U Horgosu su sve Srbe pobili, zgradu engleskog kluba zapalili. U Subotici pohvatili su veliki broj studenata i djaka i odmah ih streljali blizu gimnazije. Srpske kuće i radnje bile su opljačkane i opustošene. Žene i deca onih srpskih porodica za čije su muške članove sumnjali da su učestvovali u borbi odveli su na jezero Palić pa su ih tamo pobili.

U Somboru ubili su 5 do 6 hiljada Srba. Pred samom somborskog crkvom Madjari su streljali 500 zarobljenih Srba sa jednim djeneralom na čelu. Tada su Madjari porušili i popalili sve srpske kuće.

U Bačkoj Topoli Madjari su takodje pobili sve Srbe.

Jedan očevidac zatekao je u Topoli od svih Srba (oko 1000 porodica) samo jednu staru ženu. Ova stara gospodja Krstić bila je zatvorena u njenoj kući očekujući smrt od gladi. Njen muž i četvero dece bili su pobijeni pred njenim očima. Očevidac je došao kod nje tražeći obaveštenja o svojoj majci i bratu i ona mu je saopštila da su oboje ubijeni zajedno sa ostatima. Tom prilikom gospodja Krstić pričala mu je o nečuvenim zverstvima: kako su madjarski vojnici silovali žene, devojke pa čak i decu od deset godina. Žene i devojke skidali su gole, silovali ih, mazali katranom i tako terali krz varoš pa su ih, najzad na periferiji varoši pobili. Bilo je slučajeva da su ženama probijali prsa bajonetima i ostavljali ih tako da u najvećim mukama umiru. Pravoslavni svestenici bili su izloženi strahovitim ponižanjima i maltretiranjima a mnogi od njih bili su pobijeni. Služba Božja u pravoslavnim crkvama je zabranjena, crkve su opljačkane i uništene, slava je zabranjena kao i praznovanje pravoslavnih svetaca.

Kao primer proganja mogu se navesti i ovi slučajevi: Madjari su naredili svima da doteraju svoje časovnike po nemackom vremenu. Kada su dnevne uhvatili nekoga da nije dotorao časovnik, streljali su ga odmah. Isto tako streljali su svakoga onoga kod koga je nadjen upajać. Gde god su našli Srbe, Madjari su ih ili pobili ili proterali sa svega 300 dinara u džepu. Medutim Pavelicev Hrvatska ih nije primila i imali su se vratiti natrag i onda su Madjari muškarce pobili a žene i decu oterali u logore. Misli se da su Madjari pobili oko 100.000 Srba, ljudi, žena i dece. Logori su bili obrazovani u svakoj varoši i to u prvo vreme pod otvorenim nebom na sportskim igraštim. Najveći logori bili su u Subotici, Novom Sadu, Peću i Banji.

Najgore stanje bilo je u logoru u Marijinom Majuru kraj Novoga Sada. Ovde je bilo 13.000 ljudi, žena i dece, Srba i Jevreja koje je jedno lice video pod otvorenim nebom na poljani ogradjenom bodljikavom žicom. Tamo su bili nabijeni tako da niko nije mogao leći niti ispružiti se da spava nego su jedni uz druge sedeli, deca kao i ljudi umirali su od gladi i žedji jer su samo travu jeli. Bili su primorani pošto nisu dobijali vode od Madjara da piiju svoju sopstvenu mokraću. Tu su vršili i fizičke potreba jer iz žica nije mogao niko izaci i smrad je bio nepodnosljiv. Kad god su madjarski oficiri dolazili da pitaju pojedince šta su moralo se stati mirno i odgovoriti na madjarskom. Ako nije htio neko to da uradi stražar koji je stajao iza oficira udarao je kundakom dotičnoga. Očevidac je video jednog koji je udaran bio po glavi bićem i odmah umro jer mu je lobanja prsla. On je takođe video kako su jednog dečka od 16 godina natjerali da u kolima za djubre za jednim točkom vozi jednog Jevrejina od preko 100 kg preko orana do jedne rupe gde su mu naredili da ga baci i on je ubro umro.

Očevidac video je po logorima masu siročadi iznemoglu od gladi kako glijaju prste i sišu svoju krv. Ljudi po logorima nisu više licili na ljudi, iznemogli, neobrijani, i puni vašju i strahovito prljavi; žene i deca takođe. Slike su tako strašne da se ne mogu opisati. Sva ova divljaštva ogromna su i nečuvena. Ona će posle rata kada svet sazna za mir biti najveći zločin koji je čovečanstvo doživelo za poslednjih 1000 godina ili više.

U Novom Sadu jedna čitava ulica i to Temerinska porušena je i svi njeni stanovnici 700 na broju streljani su na početku ulice. Srbi su nemilosrdno pobijeni u svim ostalim delovima grada. Tih dana Tisa, Dunav kao i kanala Kralja Petra i Aleksandra bili su puni leševa gde su se mogli videti i delovi ljudskog tela.

Madjari ne dozvoljavaju nikome da stupi na teritoriju okupiranog dela Jugoslavije i u Madjarskoj je najstrože zabranjeno govoriti o dogadjajima koji se tamo dešavaju. Madjari se strašno boje da ti njihovi zločini ne izbiju u svetsku javnost. Zato se o njima tako malo do sada čulo.

Ova nota Kralj. vlade naišla je na veliki publicitet u savezničkoj, naročito u britanskoj i američkoj javnosti, koja je i ranije bila obaveštavana o zverstvima Madjara u našoj zemlji. Objavljene činjenice izazvale su opštu osudu divljaštva Madjara prema našem narodu. Ta osuda bila je tako velika da su se predstavnici "slobodnih" Madjara Karolji i Žilinski našli primorani da se u jednom javnom pismu ograde od tih varvarskih postupaka svojih sunarodnika. U vezi sa tim, londonski "Tajms" je objavio posebnu izjavu Ministra inostranih poslova g. Dr. Momčila Ninčića.

IZJAVA g. DR. NINČIĆA

Plán neprijatelja za istrebljenje Srba. — Borba Draže Mihailovića i zalaganje Srba za Jugoslaviju

Zahvaljujem grofu Karloju i g. Žilinskom na pismu objavljenom u "Times-u" od 10.0.m. To pismo čini čast njima lično i svima onima njihovim sunarodnicima koji se s njima slažu. Zverstva koja su organi sadašnje madjarske uprave počinili u Bačkoj, pokazuju jasno nameru da se srpski narod istrebi u tome kraju. Iskreno da priznam takva akcija me je iznenadila. Ja je nisam očekivao ni od sadašnje madjarske uprave.

Moj narod preživljuje u ovom ratu strahovite trenutke. Ne uništava se srpski narod samo u Bačkoj. Hladna svirepost kaznenih ekspedicija nemačke vojske u Srbiji, u istoriji nezапамћени pokolji nad srpskim narodom u Bosni, Hercegovini i Hrvatskoj, где Pavelicev režim s planom radi uz pripomoć nemačke vojne snage na istrebljenju 2.000.000 Srba koji su se zatekli u njegovoj t. zv. "Nezavisnoj Hrvatskoj," pri čemu se srpska deca kolju u masi isto tako hladnjivo i neumoljivo kao odrasli ljudi i žene, a uz to i zverstva počinjena, od strane ostalih okupatora Jugoslavije, pokazuju jasno da postoji jedan plan po kome srpski narod ima da bude potpuno istrebljen. Isti plan izvodi nemačka uprava u Slovenačkoj nad našom braćom Slovincima.

Ipak, Draža Mihailović sa svojim drugovima produljava borbu. I on će u njoj izdržati do kraja. Mi ćemo opet biti slobodan narod. Ali posle savezničke pobede, koja se jasno očrtava, mi ćemo tražiti da kazna nad krvoločnim krivećima nikoga ne stedi, jer samu bude neumoljiva, ona će biti pravedna i služiti kao opomena docenijem pokoljenjima. Iz ovih iskušenja srpski narod iziđi će brojno oslabljen, ali će moralno ostati jak. I on će se uvek zalagati za Jugoslaviju koja mu, u zajednici sa Hrvatima i Slovincima, pruža solidnu garantiju za boju budućnost.

GOVOR g. DR. KREKA

(Nastavak sa str. 4)

takmiči ko će biti naša strašnija i nečuvenija krvnik. U toj nama nametnutoj borbi za očuvanje našega života, jesmo i moramo biti jasni i odlučni. Kao primer neka kažem što se je desilo na sastanku katoličkih evropskih novinara poslednjih dana. Naš zastupnik g. ministar dr. Kuhar otišao je sa kongresa jer su bili prisutni i imali da saraduju i zastupnici austrijskih Nemaca i Madjara. Vratio se na sastanak i održao svoja dva predavanja tek kad su ovi bili odstranjeni. Ceška i poljska naša braća potpuno su se sa njim solidarisali.

Eto, takav je naš stav. Konsekventan, odlučan i jasan. Slovenski rad i cilj jeste sada samo jedan jedini: sva slovenačka zemlja, celokupan naš narod mora postići nov život u slobodi u preporodjenoj Jugoslaviji. Tamo ćemo sebi — obogaćeni teškim iskustvima prošlosti — sagraditi naš novi red i pored: red narodne i verske slobode i ravnopravnosti, red radikalne socijalne pravičnosti, nov red koji će davati najveću mogućnu garanciju za napredak i blagostanje naroda kao celini, kao i za svaki produktivni radni stalež i pojedinca. Ali pošto je jasno kao dan, da je za postiguće svega toga potrebna najpre pobeda, pobeda nad nemilosrdno bezobzirnim neprijateljem, koji svima sredstvima hoće da izbriše naš narod sa zemlje, a posle pobeđe slobodna, složna i moćna narodan država, najodlučnije ćemo odbijati sve grabežljive vukove; pa i one koji preobučeni u jagnjeću kožu vrebaju katolike kako bi i kad bi mogli nas protuguti.

Ministar g. Grol je prošlog četvrtka u svome govoru srpskom narodu ponovo predočio temeljne razloge koji imperativno nalažu Srbima, Hrvatima i Slovincima, da složni rade za novu veliku Jugoslaviju. Govorio je i Slovincima od srca srcu. Njegove misli isto tako su i naše misli. Zahvalni smo za ovu odlučnu reč koja učvršćuje našu veru da ćemo postići zajednički ideal svih južnih Slovaca.

IZJAVA BANA DR. SUBAŠIĆA

Borba četnika i otpor seljaka i radnika za slobodnu i demokratsku jugoslovensku zajednicu

Ban Hrvatske, Dr. Ivan Subašić, uputio je nedavno preko američkog radija sledeću poruku Jugoslaviji:

"Držanje našega naroda, i Srba, i Hrvata i Slovaca, prema nametnutom neprijateljskom režimu koji dolazi do izražaja u aktivnom otporu naših četnika sa puškom u ruci, kao i upornom i neukrotivom otporu seljaka i radnika, prestatvju garanciju za priznanje i nacionalnih i političkih prava naših naroda od strane naših saveznika. Kao članovi velike zajednice Ujedinjenih Naroda, mi već sada imamo garanciju da će u budućnosti biti ostvarena ona načela za koja se mi zalažemo i zbog kojih smo stupili u ovaj savez. Garantirane nam je sve, što naročito tražimo, to jest priznanje nezavisne i slobodne jugoslovenske državne zajednice, u kojoj će srpski, hrvatski i slovenski narodi biti ujedinjeni prema slobodno izraženoj želji, na bazi ravnopravnosti i poštovanja međusobnih prava i dužnosti, kao pojedinci i narodi.

Danas gradimo novu Jugoslaviju — ne onaku, kao što je bila u prošlosti — već bolju i pravedniju, sa slobodom za sve, sa pravdom za sve, sa istim pravima za sve. Jugoslaviju u kojoj nikad neće biti niti ugnjetavanja niti proganja niti pojedinca ni naroda, i u kojoj će da živi samo jedna stvar, to jest slobodna volja naroda izražena načelima prave demokracije."

Britansko-Jugoslovensko Društvo odaje priznanje Jugoslaviji

GOVOR MINISTRA g. AMERY-a

Pročet duhom Cara Lazara 27 mart bio je od presudne važnosti za savezničku stran na prekretnici rata.—Otpor Draže Mihailovića drži neprijateljske snage u okupiranoj a nepokorenog Jugoslaviji.

Zboru koji je povodom prve godišnjice narodnog ustanka priredio 27 marta o.g. Društvo prijatelja Jugoslavije u Britaniji i koji je počastovao svojim prisutstvom Nj. V. Kralj Petar II, predsedavao je britanski ministar za Indiju g. L. S. Amery. Pošto je pročitao posdravni telegram koji je na taj dan uputio u ime vojske general Mihailović, g. Amery je održao sledeći govor:

Vaše Veličanstvo, Gospodje i Gospodo!

Sabrali smo se da čujemo (pa čak i da viđimo) ono što nam danas po podne profesor Lavrin ima da kaže o umetničkoj pozadini jugoslovenske kulture. Mi smo u ovoj semiji dugo navikli da vezujemo misao o jugoslovenskom narodu sa njegovim herojskim vojevanjem za slobodu i ujedinjenje sve od vremena. Sire, Vašeg pretka, prvog Karadjordja, te nismo dovoljno pažnje posvećivali karakterističnoj kulturi i njenom udelu u životu Evrope od srednjeg veka na ovama. Veoma je stoga omesno da je Društvo prijatelja Jugoslavije u Britaniji upotrebilo ovu priliku da podigne strana jugoslovenskog života koja je ne samo interesantna sama po sebi, već može za nas da bude u budućnosti inspiracijom i primerom.

Prije nego predjemo na sami predmet predavanja g. Lavrina, dozvolite mi da kažem nekoliko reči o datumu današnjeg sastanka. Danas pre godinu dana jugoslovenski je narod jednim neodoljivim i neotekljivim potećem ispoljio svoju nesalomljivu volju za slobodom ne obasirajući se na žrtve. Kažem jugoslovenskoj narod, jer, iako je stvarni odlučujući čin koji se odigrao pred zoru toga dana bio delo šake oficira, on je bio izraz duševnog ustanika celog naroda. Citav je narod, seljaci, studenti i sveštenici—isto kao oficiri i vojnici—bio ustao u ogorčenom gnjevu protiv vlade koja je bila spremna da ga izruči sputanu ruku i nogu nacističkim gospodarima. Svestan je bio da je u jednom pogledu njegov otpor uzaludan. Znao je da je dočekan da se organizuje ma kakav delotvoran otpor protiv zavojevačkih nemackih armija. Ali je isto tako znao da nije odveć kašno da spase svoju dušu i očuva budućnost Jugoslavije. U velikim iskušenjima narodi kao i pojedinci deluju prema duboko usadjenom nadahnuću, a ne prema računu. U Jugoslaviji to njeno istorisko nadahnuće, koje je kroz stotine godina budžinskog jarma održalo u životu plamen nacionalnog duha, usadjeno je u krasnoj legendi o caru Lazaru, kome je u jednoj viziji uoči kosovske bitke ponudjen izbor za njega i njegov narod između zemaljske pobede i nebeskog carstva. Zato što je on odabrao ovo potonje njegov je narod i u miru dugog vekovnog rostva ostao uzdignute glave, sačuvao svoj unutrašnji ponos i neugasivu nadu. Jugoslavija se našla pred istim problemom 27 marta prošle godine. Uoči te sudbonosne odluke ja sam se, Vaše Veličanstvo, u jednom govoru preko radija usudio da potsetim Vaš narod na onaj prvi izbor. Ovom prilikom možda će mi biti dozvoljeno da ponovim reči koje sam tom prilikom izrekao, iako, ne pretendujem da su uticale na donošenje odluke, već ćelim samo da pokažem da je i ovde bilo ljudi koji su u tim časovima našlučivali one latentne snage jugoslovenskog naroda, koje se i pored svih nemogućnosti isprse pred Usundom i kroje sudbinu. Pošto sam poz-

DRAŽINI PALI VITEZOVI

(Nastavak sa str. 5)

jatelj. Odmah pada u oči ne samo nama svojim odelenjakim i klasnim drugovima, nego i nastavnicima: sjajnom inteligencijom, razboritošću, čvrstom karakteru, temeljnici u svakom poslu, često ljubivošću, velikom istražnišću, otvorenošću, smeošću, velikom dovitljivošću i naročito velikom ljubavi i poštovanjem za svoje drugove i za opatu stvar.

Njegove plave, krupne i ponetne oči imale su blagost čoveka koji nikada u životu nikoga nije mrzeo. On nije mogao da mrzi, umeo je samo da voli i svojom velikom dušom da bude iskreni i odani prijatelj velikog broja svojih drugova. Visok kao bor, isklesan kao od stene, divan i naocit, čvrsta hoda, pitomac Boško Todorović ističe se svojim lepim domaćim i vojničkim vaspitanjem i izvanredno lepom vojničkom figurom.

Po svršetku Vojne akademije, Boško Todorović onapredjuje se u čin artilleriskog potporučnika 1. oktobra 1924 godine i odlazi u trupu da otpočne svoj rad za dobro Kralja i Otadžbine; rad koji neće prekidati nikako, misleći uvek samo na dobro svoga naroda.

Kao oficir na poslu neumoran, vredan, istrajan, primer oficeira u svakom pogledu, a iznad svega: otvoren, sman, neustrašiv i čvrsta karaktera. Uvek je govorio samo istinu, i to otvoreno i smelo svima. Takav je bio kao vodnik, kao komandir i kao komandan diviziona; takav je i u smrt otišao.

U toku dvadesetogodišnjeg vojničkog karijera major Boško Todorović bio je svuda svojim radom istaknut i zapušten na svakome poslu koji je vršao. Kao vodnik i komandir baterije, sa izvanrednu savezanost i revnost biva odlikovan Medaljom za revnosanu službu i dvema medaljama za vojničke vrline, koje su ga vrline krasile u najvišem stepenu.

Kroz celu svoju vojničku karijeru major Boško neuromao radi na opštem narodnom dobru i van kasarne. On formalno angoreva na poslu. Nekotiko godina pred rat, u želji da što jače poveže rezervni i aktivni oficirski kor, da što više učvrsti duhovnu vezu između najeda i vojske, da podigne naučni nivo rezervnog starešinskog kadra, da obavesti i upozna narod da tehničkim novinama u ratovodstvu, kapetan Boško Todorović sa još 13 svojih drugova kapetana, pokreće nedeljni vojni list "Vojaka i narod".

Rdjavo shvaćen iako prethodno odobren od strane nadležnih starešina, list "Vojaka i narod" biva ugušen pre no što je izasno prvi broj, a pokrećeni oglasi za "kapetansku ligu," jer među pokrećačima nije bilo nijednog višeg oficira. Tako kroz ceo život nije bio shvaćen od strane vredne svojih starešina, iako su ga na svakom koraku tukle nepravde.—Boško neu-

morno radi, ne obazire se na nepravde. Podražavan i voljen od svojih drugova, on sa puno optimizma, ne gledajući na priznanje, ide izdignite glave i nesalomljive krene kroz celu svoju karijeru. Ide tako, da kao junak do poslednjega daha, ostane kao primer oficira i čoveka u svakom pogledu.

Široke opšt i stručne spreme, poznavač više stranih jezika, major Boško Todorović provodi više godina u Glavnom dženeralstabu kao šef sekcije za vezu sa stranim vojnim izaslanicima, gde dobija vidno priznanje za svoj rad odlikovanjima ne samo našim nego i svih susednih savezničkih vojsaka. Svojim izvanrednim faktom, lepim domaćim vaspitanjem, i prijateljskim ophodjenjem Boško Todorović ističe ljudi i poštovanje svih stranih vojnih izaslanika.

Zbog ovih i ovakvih osobina major Todorović biva izabran u Komisiju za nemešanje u španjski gradjanski rat, gde provodi dve godine, čineći čast svojim saveznim i umešnim radom i našoj Otadžbini i našem narodu. I tu dobija najvidnija priznanja i ističe se kao oficir visoke opšt i stručne spreme medju oficirima svih nacija.

Boško Todorović organizuje sa svojim drugovima proslavu desetogodišnjice pedesete klase Vojne akademije. Po njegovoj ideji, sa svih naših granica ozima se zemlja i stavlja u urnu od granate, koju se vencem i ukrašenom sabljom, polaže na grob Blaženoprocivog Kralja Aleksandra sa zavetom: Da čemo braniti Jugoslaviju. Taj zavet je Boško i održao i položio svoj život sa Otadžbinu krajem aprila ove godine.

Rat ga je zatekao kao komandanta diviziona u Zagrebu, što je sa njim bilo do maja ne znamo: ali među prvima bojelima u planinama, pod komandom legendarnog dženerala Mihailovića, vidimo i artilleriskog majora Boška Todorovića, prvo kao komandanta odreda pod Tužlom a zatim do svoje smrti kao komandanta odreda u Bosni. Jedan od prvih saradnika junaka dženerala Mihailovića, neustrašivi borac na terenu, major Todorović primer je bladnokrvnosti, razboritosti, poštovanja i samopregora. Takav je bio u miru, takav je bio i u krvavim borbama do poslednjeg dana svoga života krajem aprila ove godine.

U miru, na Višoj školi Vojne akademije, na jednom strategijskom zadatku, jedan od profesora stavlja je: "Vojnički talent koji treba iskoristiti." A dženeral Mihailović javio je iz svojih planina Kraljevske vlasti: "Ubili su mi najboljega, majora Boška Todorovića."

Dragi moj Boško,

U ime oficira 50 klase Vojne akademije, klase kojoj si ti svojim radom i svojom smrću stalno i od uvek činio najveću čast;

U ime tvojih junaka drugova koji nastavljaju krvave i teške borbe po planinama za spas naše Otadžbine i slobodu našega naroda;

U ime tvojih drugova iz isgnanatva, koji su isili is Otadžbine samo da bi nastavili borbu do konačne pobjede;

U ime celog našeg ojedinjenog naroda, ja se pred celim svetom oprštam s tobom, moj dragi Boško,

Ti si ne samo zadužio nas svoje drugove i naš narod, nego ćeš ostati i mlađim generacijama da kao buktinja pokazuјe put svima, naročito pitomeima Vojne akademije, kuda treba iši i kako se treba boriti za svoga Kralja, svoj narod i svetu Otadžbinu.

Naš mladi i viteški Kralj, obavešten o tebi kao čoveku, oficiru i kao neustrašivom borcu, odlikovao te je mrtvog Karadjordjevom Zvezdom sa macevima IV stepena. Neka ovo priznanje mladoga Kralja i iskrivljene Otadžbine bude bolna uteha tvojim roditeljima i tvojoj parodiji, a tvoj sinčić Duško čuvaće ovu Zvezdu kao siguran put kroz život i potstrek da uvek ide pravim putom, pošteno, neustrašivo, poštovno i pravo.

Neka ti je slava i hvala, naš dragi i nosaboravni Boško!

major Šiv. L. Knežević

POVODOM VESTI KOJU SU OBJAVILI IZVESNI LISTOVI SA ZVANIČNE JUGOSLOVENSKE STRANE SE IZJAVAJUJE: DA SE PITANJE BRAKA NJ. V. KRALJA PETRA II NE POSTAVLJA I NE MOZE SE POSTAVITI SVE DO KRAJA RATA, DOKLE GOD NJEGOV NAROD—DANAS PORNOSTIEN I IZLOZEN SUROVIM STRADANJIMA—NE POVRATI SVOJU SLOBODU I SVOJU NEZAVISNOST.

SAVEZNIČKI DAN

(Nastavak sa str. 6)

ne samo u toku ovoga teškoga rata, već i za dana koji će doći, kada imaju da se ujedine deca ove zemlje. Naša zemlja je samo mala zvezda u velikom kosmosu. Dužni smo da je našobodimo rata, gladi, strahovanja. Daj nam mudrosti da shvatimo veličinu čovečanskog duha. Ako su naša braća potlačeni, mi smo potlačeni; ako oni gladuju, mi gladujemo. Daj nam da upoznamo pravdu, slobodu i bezbednost."

Listovi objavljaju i izveštaje iz Moskve po kojima su varosi i sela u Rusiji iskićena savezničkim zastavama. Moskovski radio posvetio je toga dana naročitu emisiju savezničkom programu.

PRILOŽNICI "FONDU NARODNE ODBRANE"

Do sada su primjeni sledeci	priči za "Fond Narodne Odbrane":
J.N.O.B.	600, — Funti
Jugoslovensko Državno "Kosovo" u La Plata	186, 10, — Funti
G.K.C.	642 Šv. Fr.
Jugoslovenski Nacionalni Komitet za Odbranu "Dalmacija" u Punta Arenas	600, — Funti
Mikulić, Počasni Konzul u Sidneju	200, — Funti
J.N.O.B.	600, — Funti
Mikulić, Počasni Konzul u Sidneju	55, 15, 6 Funti
J.P.L.	248, — Funti
M.H.C.	20 Šv. Fr.
Hom Garda iz Norskeptona, preko majora Šilite	25, — Funti
Grupa srpskih radnika iz Pieburga	600 Dol.
Hom Garda iz Norskeptona, preko majora Šilite	100, — Funti
Belgijanci iz Belijskog Konga	57, — Funti
Hom Garda iz Norskeptona, preko majora Šilite	20, 9, — Funti
Jugoslovensko Državno iz Embriža	10 Dol.
Hom Garda iz Norskeptona, preko majora Šilite	2, 2, — Funti
Srpsko Dobrotovorno "Sv. Djordje" u Kantonu	32, 4, — Funti
Hom Garda iz Norskeptona, preko majora Šilite	5, 10, — Funti
SRBI, HRVATI I SLOVENCI iz Toronto	51, 9, — Funti
Prihod sa Savezničkog Matine-a u Albert Holu	84, 4, 3 Funti
Dion Babac, Spirko Andrić i Lazo Bibić iz Farala	1200 Dol.
K.P.B.	270 Šv. Fr.
Marin Alujević iz Okaga	25 Dol.
Stevan Habić iz Cikaga	10 Dol.
Crnogorsko Humanitarno Državno u Detroitu	25 Dol.
Telalah Benkhed iz Washingtona	25 Dol.
Vilko Jurak iz Montréala	76 — Funti
Jerolim Babarović	40 — Funti
Jugoslovenski rođajobi iz Kirklanda	267, 9, 8 Funti
Srpski Prosvetni Klub "Zeta" u Miljanu	137, 18, 5 Funti
Jugosloveni iz Nove Zelandije	800, — Funti
Kolo Srpskih Sestara u Kantonu	25 — Funti
N.R.	200 Dol.
K.P.B. 3 obveznice zajma 5% u nominalnoj vrednosti 500 zl. fr.	288 Din.
4 obveznice zajma 5% u nominalnoj vrednosti 250 zl. fr.	
10 obveznice zajma 7% u nominalnoj vrednosti 1.000 fr. fr.	
Do sada je svega sakupljeno:	
Engleski Funti	4.114, 11, 19
Dolar	2.095
Svježačkih Franaka	933
Dinara	288
Obveznica	17

SLUŽBENI DEO

KRALJEVSKIE UREDBE

MI

PETAR II
po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra Pravde, a po saslušanju Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo da se propiše sledeća uredba sa zakonskom snagom:

UREDJA O PRENOSU I RASPOLAGANJU
IMOVINOM U KRALJEVINI JUGOSLAVIJI POSLE
6. APRILA 1941.

Clan 1.

Ne priznaju se i oglašuju pravno nevažećim svi prenosi i raspolaganja imovinom, pokretnom ili nepokretnom, koja je na dan 6. aprila 1941. pripadala Jugoslavenskoj državi, banovinama, srezovima, opštinaima kao i svima javnim telima i ustanovama, koja su pod njihovom neposrednom ili posrednom kontrolom, a nalaze se na teritoriji Kraljevine Jugoslavije, u koliko su ti prenosi i raspolaganja učinjeni posle toga dana.

Ovo se odnosi i na izvršene konfiskacije od strane okupacionih vlasti i vlasti nezakonito konstituisanih na teritoriji Kraljevine Jugoslavije.

Clan 2.

Neće se priznati i oglašice se neustavnima prenosi i raspolaganja privatnom imovinom, izvršena posle 6. aprila 1941., u koliko to ovlašćena lica zatraže u roku, koji će se posebnim zakonom odrediti i u koliko ova dokažu, da su prenosi i raspolaganja njihovom imovinom izvršeni bez njihove prave, slobodno očitovane volje.

Clan 3.

Ova se odredba odnosi na sve jugoslovenske vrednosti bez razlike.

Clan 4.

Naročitim zakonom utvrđuje se kriječna odgovornost za sva lica, koja su izvršila u članu 1. i 2. ove Uredbe navedene radnje.

Clan 5.

Poništavaju se i oglašuju se pravno nevažećima svi pravni poslovi sklopljeni pre 6. aprila 1941. između Nemaca, Madjara, Bugara, Italijana i Albanaca s jedne i jugoslavenskih državljanima s druge strane bez obzira na to, da li su obe, jedna ili nijedna strana—ustanova javne pravne prirode ili privatna lica i bez obzira na to da li je pravni posao zaključen u Jugoslaviji ili van nje, pod uslovom da to jugoslovenska strana zatraži u roku i na način, koji će se propisati posebnim zakonom.

Clan 6.

Po sebi se razume, da se od ove Uredbe izuzimaju pravne radnje izvršene od strane predstavnika Kraljevske vlade u zemlji, divizijskog djenerala Draže Mihailovića, Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva, njegovih organa ili po njegovom odobrenju.

Clan 7.

Ova Uredba sa zakonskom snagom stupa na snagu sa danom potpisa.

PETAR s.r.

U Londonu, 28. maja 1942 god.
Pretsednik Ministarskog Saveta, Ministar Unutrašnjih Poslova, zastupnik Ministra Vojske, Mornarice i Vazduhoplovstva

Slobodan Jovanović s.r.

Potpričednik Ministarskog Saveta, Ministar Pošta i Telegrafa

Dr. Juraj Kranjčević s.r.

Ministar Inostranih Poslova

Dr. Momčilo Ninić s.r.

Ministar Saobraćaja, zastupnik Ministra Prosvete

Milan Grol s.r.

Ministar Finansija, Ministar Trgovine i Industrije

Dr. Juraj Sutej s.r.

Ministar Socijalne Politike i Narodnog Zdravlja

Dr. Srdjan Budislavljević s.r.

Ministar Pravde, zastupnik Ministra Poljoprivrede, zastupnik Ministra za Snađevoanje i Ishranu

Dr. Milan Gavrilović s.r.

Ministar Šuma i Ruda

Jovan Banjanin s.r.

KRALJEVSKI UKAZI

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva, rešili smo i rešavamo:

da se prevedu:

Na osnovi člana 83 i 134 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice;

i rezervni pešadijski potporučnik TEREK A. Ernest i rezervni pešadijski potporučnik KRSTIĆ Z. Stevan—u vazduhoplovstvo.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V. K. Br. 433

30 aprila 1942 god.

PETAR s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta,

Ministar unutrašnjih poslova i zastupnik

Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,

Slobodan Jovanović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i

vazduhoplovstva, rešili smo i rešavamo—da se postave:

za komandanta Vojnog depoa u Keptauu djeneral-

štarni major BABIĆ K. Dušan, do sada na službi u

Stabu Vrhovne komande;

Printed by St. CLEMENTS PRESS (1940) LTD., Portugal Street, Kingsway, London, W.C.2, for the Official Gazette of the Kingdom of Yugoslavia. Urednik: Petar Franković.

za lekaru Vazduhoplovnog centra u Rodeziji rezervni sanitetski kapetan I klase RABINOVIC Dr. Leo,—a da se razreši;

od dosadanje dužnosti djeneralštarni pukovnik ŽIVKOVIC J. Stanimir,—i stavi na raspoloženje Našem Ministru vojske, mornarice i vazduhoplovstva.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V.K.Br. 499

5 maja 1942 god.

PETAR s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta,

Ministar unutrašnjih poslova i zastupnik

Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,

Slobodan Jovanović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva, a za pokazanu i osvedočenu hrabrost u borbama protiv neprijatelja u okupiranoj Otadžbini, pri čemu je i svoj život položio,—rešili smo i rešavamo da se odlikuje:

Ordenom Karadjordjeve Zvezde sa mačevima četvrtog reda:

Artilleristički major TODOROVIC P. Boško,—oslobadajući ga plaćanja takse.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V.K.Br. 545

14 maja 1942 god.

PETAR s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta,

Ministar unutrašnjih poslova i zastupnik

Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,

Slobodan Jovanović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,—rešili smo i rešavamo:

da se postavi:

Prota KRSTIĆ Serafim, činovnik IV grupe, za vojnog sveštenika iste položajne grupe pri vrhovnoj komandi u Kairu.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V.K.Br. 546

14 maja 1942 god.

PETAR s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta,

Ministar unutrašnjih poslova i zastupnik

Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,

Slobodan Jovanović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva, a za pokazanu i osvedočenu hrabrost u borbama protiv neprijatelja u okupiranoj Otadžbini, pri čemu su i svoje živote položili,—rešili smo i rešavamo da se odlikuju:

ordenom Karadjordjeve Zvezde sa mačevima četvrtog reda:

rezervni pešadijski kapetan I klase MLAĐENOVIC ILIĆ Pavle i rezervni pešadijski kapetan I klase IVOVIC Dimitrije;

Zlatnom medaljom vojničke Karadjordjeve Zvezde sa mačevima:

rezervni narednik DJORDJEVIĆ Jovan i rezervni podnarednik LUKIĆ Života,—oslobadajući ih plaćanja takse.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V. K. Br. 553

14 maja 1942 god.

PETAR s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta, Ministar

unutrašnjih poslova i zastupnik Ministra

vojske, mornarice i vazduhoplovstva,

Slobodan Jovanović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva,—rešili smo i rešavamo:

da se unaprede:

Na osnovi člana 70 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, a u znak priznanja za hrabro držanje pred neprijateljem:

čin potporučnika:

pešadijski vođnik KOVACEVIC Dj. Vojislav, vazduhoplovni narednik NEDELJKOVIC Milomir, SRDANOVIC T. Milutin, SAVIC Milutin, TEŠIĆ Sekula, artilleristički narednik NEDELJKOVIC Mihorad, i konjički narednik UMKOVIC Čedomir.

Naš Ministar vojske, mornarice i vazduhoplovstva

neka izvrši ovaj Ukaz.

V.K.Br. 660

10 maja 1942 god.

PETAR II s.r.

London

Pretsednik Ministarskog saveta, Ministar

unutrašnjih poslova i zastupnik Ministra

vojske, mornarice i